

Imatran Opiskeluhuoltosuunnitelma

Imatralla 17.5.2023
- päivitetty 17.6.2024 -

Sisällys

1.	Johdanto	2
2.	Toimintaympäristön kuvaus.....	4
3.	Opiskeluhoolto	5
3.1.	Opiskeluhoollonpalvelut.....	6
4.	Yhteisöllinen opiskeluhoolto	11
4.1.	Oppilaitosten terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus.....	12
4.4.	Yhteisöllisen työn toteuttamiseksi luotuja toimintamalleja	13
4.4.1.	Kiusaamisen ennaltaehkäisyn ja siihen puuttumisen malli	13
4.4.2.	Poissaolojen ennaltaehkäiseminen ja niihin puuttuminen.....	16
4.4.3.	Päihteiden käytön ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen	19
4.4.4.	Erityisruokavalio koulussa	23
4.4.5.	Koulupäivän aikainen lääkitys.....	23
4.4.6.	Yhteistyö sairaalakoulun kanssa	24
4.4.7.	Kriisisuunnitelma	24
4.5.	Yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen esi- ja perusopetuksessa	25
4.6.	Yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen lukiopetuksessa.....	27
5.	Yksilökohtainen opiskeluhoolto	28
6.	Opiskeluhooltosuunnitelman toteutuksen seuranta.....	33
6.1.	Opiskeluhooltosuunnitelman toteutumisen seuranta esi- ja peruskoulussa.....	34
6.2.	Opiskeluhooltosuunnitelman toteutumisen seuranta lukiopetuksessa	34
7.	Opiskeluhooltosuunnitelman ajantasaistaminen	35
8.	Lähteet	36

1. Johdanto

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3§). Sen tavoitteena on edistää oppilaiden ja koko kouluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajan kanssa tehtävää yhteistyötä ja oppilaiden osallisuutta (OPH 532/2023, THL 2023). Opiskeluhuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Opiskeluhuollon kokonaistoteutukseen osallistuvat kaikki koulun tiloissa työskentelevät ihmiset, koska jokainen omalla toiminnallaan ja työllään luo osaltaan hyviä oppimisen edellytyksiä oppilaille. Opiskeluhuolto on jaettu yhteisölliseen ja yksilölliseen opiskeluhuoltotyöhön.

Kuva: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskelu- huolto>.

Yhteisöllinen opiskelu- huolto koskettaa kaikkia oppilaita ja työntekijöitä. Työskentelyn lähtökohtana on ongelmien ennaltaehkäisy ja kaikkien hyvinvoinnin tukeminen. Käytännön toteutusta ohjaavat opiskelu- huoltoryhmät, joiden kokoonpano vaihtelee tilanteen ja tarpeen mukaan. Yhteisöllisen työn tavoitteet nousevat kouluyhteisön tarpeista ja voivat vaihdella lukuvuosittain tai lukuvuoden aikana. Tarpeen määrittämisessä keskeistä on tieto koko kouluyhteisön hyvinvoinnista ja niistä asioista, jotka sillä hetkellä tarvitsevat muutosta. Yhteisöllisessä opiskelu- huoltoryhmässä määritellään muutosta vaativat asiat, toimintatavat muutoksen aikaansaamiseksi ja miten työn tuloksia arvioidaan ja seurataan. Näiden pohjalta sovitaan tarvittaessa jatkotoimenpiteistä. Yhteisöllisen opiskelu- huoltoryhmän työskentely voi kohdentua koko kouluyhteisöön tai tarvittaessa yhteen ryhmään kuten luokkaan. Tärkeintä on, että toiminta on moniammatillista, oppilaat ja huoltajat mukaan ottavaa, tavoitteellista työskentelyä.

Yksilöllinen opiskelu- huolto kokoaa ryhmän aikuisia oppilaan huolen ympärille. Yksilöllisessä opiskelu- huoltoryhmässä etsitään ratkaisuja yksilötasoisesti, moniammatillisesti, oppilaan ja huoltajan ollessa tapaamisen keskiössä. Työskentelyyn voi tarvittaessa osallistua myös koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja kuten perheneuvonnan ja nuortenavun työntekijä, sosiaalitoimen työntekijä, tukihenkilö tai joku oppilaan läheinen.

Opiskeluhuollon toteuttamiseen vaikuttavat monet lait. Opiskeluhuoltosuunnitelma pohjaa Oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (= OHL 1287/2013), Lakiin oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (= Laki OHL muuttamisesta 1225/2020, 633/2021, 1146/2021, 337/2022, 120/2023), Perusopetuslakiin (628/1998), Lukiolakiin (714/2018), Terveydenhuoltolakiin (= TervHL 1326/2010), Valtioneuvoston asetukseen neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011), Lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992), Yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014), Lakiin hyvinvointialueesta (611/2021), Sote järjestämislakiin (612/2021) ja Sosiaalihuoltolakiin (= SosHL 1301/2014). Lisäksi suunnitelman laadintaan ovat vahvasti vaikuttaneet opetushallituksen, terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen ja kuntaliiton ohjeistukset.

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelman tulee sisältää opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet, keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. (Laki OHL muuttamisesta 377/2022, 13§). Suunnitelma tulee laatia yhteistyössä koulujen ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa (OPH 532/2023).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuoltosuunnitelma toteutuu (OHL 1287/2013, 9§). Hyvinvointialue vastaa puolestaan psykologin palvelun, kuraattorin palvelun, kouluterveydenhuollon- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä oppilaille (Laki OHL muuttamisesta 633/2021, 9§, THL 2023). Koulutuksen järjestäjän on järjestettävä opiskeluhuolto yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhuollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus (OHL 1287/2013, 9§, Laki OHL muuttamisesta 633/2021, 9§). Opiskeluhuoltosuunnitelma liitetään osaksi kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa (OPH 532/2023).

Imatran kaupungilla, opetuksen järjestäjänä, päädyttiin laatimaan yksi, kaikkia oppilaita ja opiskelijoita koskeva opiskeluhuoltosuunnitelma. Tähän päädyttiin siksi, että suunnitelman laadintaa vahvasti ohjaava oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) on kaikille yhteinen. Lisäksi esiopetus toimintaa ohjaa perusopetuslaki (628/1998) (Varhaiskasvatustalaki 540/2018), mikä osaltaan luo lainsäädännöllisen pohjan esi- ja perusopetuksen oppilashuollolle. Toisaalta myös lukiolaissa ja peruskoululaissa on monia yhteneviä säädöksiä niin opetuksenjärjestäjän kuin hyvinvointialueen toiminnan suhteen koskien oppilaiden ja opiskelijoiden palveluita ja veloituksia. Eroavaisuuksia, joita oppilaiden ja opiskelijoiden ikä sekä opetukselliset tavoitteet ja sisällöt tuovat, on pyritty huomioimaan tekemällä näihin kohtiin erillisiä täsmennyksiä yhteisiin toimintamalleihin.

Oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta alkoi rehtoreiden ja päiväkodin johtajien kanssa keskustelemalla opiskeluhuoltosuunnitelman teosta ja sen keskeisistä sisällöistä. Keskustelun pohjana olivat em. lait ja ohjeistukset. Yhdessä pohtien tultiin tulokseen, että tässä kohdassa, perusopetukseen osallistuvien oppilaiden ja heidän huoltajiensa osallisuus suunnitelman laadinnassa on tehokkainta toteuttaa edustuksellisesti. Näin ollen kaikkien koulujen oppilaskunnan hallitukset ja vanhempaintoimikunnat nousivat keskeiseen asemaan. Suunnitelmaan tekoon osallistuivat oppilaskuntien hallituksen kautta Mansikkalan koulukeskuksen yläluokkalaiset ja Kosken koulukeskuksen alaluokkalaiset. Oppilaat loivat pohjan siitä, miten huolen herätessä toimitaan. Lisäksi he kommentoivat ja muokkasivat yhteisöllisten opiskeluhuoltoryhmien rakennetta. Vuoksenniskan vanhempaintoimikunta luki ja kommentoi lähes valmista suunnitelmaa. Suunnitelmaa kommentointiin Imatran lasten- ja nuorten parlamentin kokouksessa. Tämän jälkeen suunnitelmaa käsiteltiin lasten parlamentissa.

Imatran Yhteislukion osalta päätettiin yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä, jossa oli myös 2 oppilaskunnan edustajaa, tehdä kaikille lukion opiskelijoille kysely opiskeluhuoltosuunnitelman teon pohjaksi. Formsilla tehty kysely lähetettiin Wilmalla kaikille opiskelijoille 4.4.23 ja siihen vastausaikaa oli 12.4.23 asti. Opiskelijat ottivat kantaa siihen, miten yhteisöllistä ja yksilöllistä opiskeluhuoltoa tulisi toteuttaa sekä miten he itse haluaisivat siihen osallistua. Nämä kommentit huomioitiin opiskeluhuoltosuunnitelmaa tehdessä.

Yhteistyötä tehtiin Ekhva (=Etelä-Karjalan hyvinvointialue):n työntekijöiden ja muiden kuntien kanssa alueellisissa opiskeluhoitosuunnitelman ohjausryhmissä. Tämän lisäksi opiskeluhoitosuunnitelman sisältöjä tuotettiin ja kommentoitiin yhdessä Ekhva:n oppilashuollon työntekijöiden esimiesten kanssa.

Lopuksi kaikkien koulukeskusten rehtorit/apulaisrehtorit, päiväkotien johtajat, Imatran yhteislukion rehtorit, kasvatuksen ja koulutuksen erityisasiantuntija, varhaiskasvatuksen päällikkö sekä opetus- ja nuorisopäällikkö tarkistivat ja hyväksyivät Imatran opiskeluhoitosuunnitelman. Sitten suunnitelma käytiin läpi Imatran kaupungin (koulutuksenjärjestäjän) opiskeluhoitoryhmässä. Osa Ekhva:n em. esihenkilöistä tarkasti oppilas- ja opiskeluhoitosuunnitelman. Lopuksi opiskeluhoitosuunnitelma käsiteltiin Imatran Hyvinvointilautakunnan kokouksessa.

Imatralla opiskeluhoitosuunnitelmaan perehtyminen on osa uuden työntekijän perehtymismateriaalia. Lisäksi opiskeluhoitosuunnitelmasta tiedotetaan opettajien/henkilöstön kokouksissa lukuvuosien alussa.

Opiskeluhoitosuunnitelmaa toteutettiin lukuvuonna 2023–2024 ja sen konkreettinen työskentely yhdistettiin toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaiseen työhön. Lukuvuoden aikana seurattiin opiskeluhoitoryhmien toimintaa ja toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttamista eri koulukeskuksissa ja lukiossa.

Opiskeluhoitosuunnitelman ja toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimivuudesta keskusteltiin esi-, perus- ja lukio-opetuksen henkilöstön, rehtoreiden ja Ekhva:n opiskeluhoiton ammattilaisten esihenkilöiden kanssa. Lisäksi esikoulujen johtajilta pyydettiin sähköpostilla kommentteja suunnitelmien toimivuudesta. Näiden havaintojen ja keskustelujen pohjalta suunnitelman keskeiset osat tarkastettiin ja tehtiin niistä yhteiset päätökset rehtoreiden ja opetus- ja nuorisopäällikön kanssa kesäkuussa 2024. Hyvinvointikyselyt päädyttiin teettämään 3–9 luokkien oppilailla/opiskelijoilla 2 kertaa/lukuvuodessa, jotta toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman eli yhteisöllisen opiskeluhoiton lukuvuodelle asetettujen teemojen ja tavoitteiden seuraaminen olisi mahdollisimman oikea-aikaista ja täsmällistä. Hyvinvointikysely teetetään 1–2 luokkalaisille keväällä, koska tuolloin heillä on enemmän kokemusta kouluyhteisöstä ja valmiuksia itsenäiseen vastaamiseen. Lisäksi lukuvuoden 2023–2024 tehtyjen kyselyiden perusteella 1- ja 2-luokkalaisten kokemus kouluyhteisöstä on kokonaisuudessaan muita vuosiluokkia myönteisempi. Merkittävin muutos koski perusopetuksen opiskeluhoitoryhmien luokkatasoisen jaon vaihtelua, josta koulukeskus päättää aiempaa itsenäisemmin omien tarpeidensa mukaisesti.

Kaikessa opiskeluhoiton työssä lähtökohtana ja tavoitteena ovat hyvinvoivat ja oppivat lapset, nuoret ja aikuiset. Imatran esi- ja perusopetuksessa tämän työn taustalla on ProKoulu –toimintamalli. Kaikilla, opettajilla, ohjaajilla ja muilla koulussa työskentelevillä aikuisilla sekä oppilailla ja huoltajilla, on oma vastuunsa ja velvollisuutensa hyvän työskentelyilmapiirin rakentajina.

2. Toimintaympäristön kuvaus

Imatralla on kolme koulukeskusta, joissa kaikissa toimivat Jopo-luokat (= joustava perusopetus). Vuoksenniskan koulukeskuksessa annetaan perusopetusta (luokat 1–9) ja siellä toimivat erityisryhmät; tukiluokat (=käyttäytymisen tuen luokat), pidennetyn oppivelvollisuuden luokat (=P-luokat) ja pienluokat. Mansikkalan koulukeskuksessa toimivat luokat 1–9. Oppilaiden on mahdollista hakeutua musiikkipainotteiseen opetukseen 3–9 luokilla. Lisäksi Mansikkalan koulukeskuksessa on mahdollisuus liikuntapanotteiseen opetukseen syksystä 2024 alkaen 7. luokilta ja laajentuen vuosi kerrallaan 7–9 luokkien painotukseksi lukuvuoteen 2025–2026 mennessä.

Kosken koulukeskuksessa annetaan perusopetusta (luokat 1–9). Kosken koulussa on yleisopetuksen lisäksi mahdollisuus opiskella kaksikielisillä luokilla englanninkielisessä opetuksessa. Seillä ovat maahanmuuttajalapsille tarkoitetut valmistavan opetuksen luokat. Kosken koulun kanssa samassa

rakennuksessa toimii säätiön omistama venäjän kielen ja venäläisen kulttuurin opettamiseen keskittyvä Itä-Suomen suomalaisvenäläinen koulu, jossa annetaan perusopetusta vuosiluokilla 1–9.

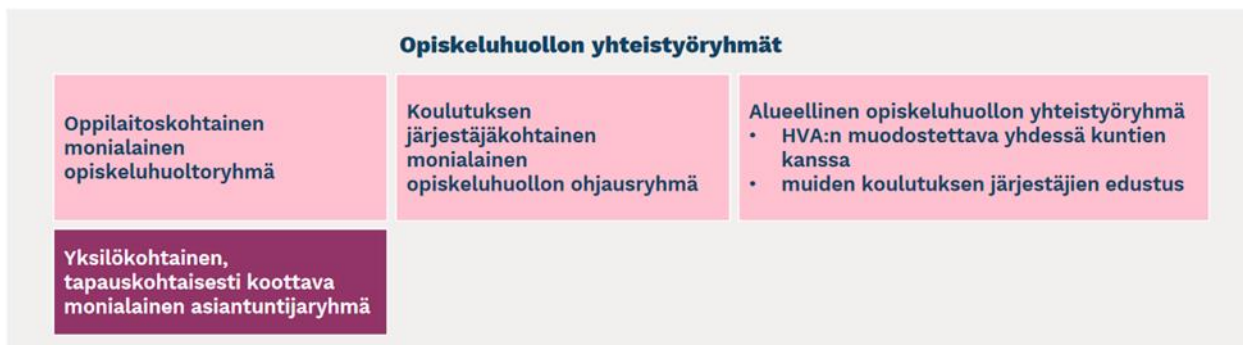
Imatran kaupungin järjestämä lakisääteinen esiopetus on tarkoitettu kaikille kuusivuotiaille lapsille, ennen peruskoulun alkua. Maksuton esiopetus koskee myös niitä seitsemänvuotiaita, joiden perusopetuksen aloittamista on lykätty vuodella. Esiopetusta on kaikissa koulukeskuksissa sekä Itä-Suomen koulussa. Esiopetuksesta vastaa päiväkodin johtaja. Esiopetusta voidaan antaa myös yhdessä perusopetuksen kanssa.

Imatran yhteislukio sijaitsee Mansikkalan koulukeskuksessa ja siellä on n. 400 opiskelijaa. Imatran yhteislukiossa toimii neljäsarjaisen päivälukion lisäksi IB-linja. IB Diploma Programme (DP) on kansainvälinen yliopistoon valmentava koulutusohjelma, joka kestää kolme vuotta. Opetuskielenä on englanti. Urheilevat opiskelijat voivat hakeutua Etelä-Karjalan urheiluakatemiaan. Imatran yhteislukio ja Saimaan ammattiopisto tarjoavat mahdollisuuden suorittaa kaksoistutkinnon. Imatran yhteislukio antaa lukio-opetusta myös aikuislinjalla, jonka opetus annetaan päiväsaikaan nuorten lukiokoulutuksen ryhmissä. Itä-Suomen suomalaisvenäläisen koulun lukion opiskelijat suorittavat lukio-opinnot Imatran yhteislukiossa. (Opinto-opas lv. 2022–2023.)

3. Opiskeluhoolto

Opiskeluhoiltoa toteutetaan opetustoimen sekä hyvinvointialueen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (Laki OHL muuttamisesta 337/2022, 3§). Koulutuksen järjestäjän on tarjottava hyvinvointialueen käyttöön tarkoitukseen soveltuvat tilat palvelujen järjestämiseksi. Hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolain mukaisesti. (Laki OHL muuttamisesta 633/2021, 9§.) Oppilashuollon palvelut on tarkoitettu myös valmistavan opetuksen oppilaille (OPH 2017). Opiskelijan oikeudesta opiskelijahuoltoon säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013) (Lukiolaki 714/2018, 29§).

Opiskeluhoiltotyötä ohjaavat erilaiset opiskeluhoiltoryhmät. Nämä ryhmät ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Parhaimmillaan ne muodostavat yhteisen dialogisen tietopohjan sekä suunnitelman oppilaitoskohtaisen ja yksilöllisen opiskeluhoiltotyön tueksi.

(Kuntaliitto 2022.)

Hyvinvointialueen on yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava alueellinen opiskeluhoillon yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmässä tulee olla edustaja/edustajia kaikilta koulutuksenjärjestäjiltä. Tämän yhteistyöryhmän tehtävä on valmistella alueellinen opiskeluhoiltosuunnitelma ja seurata sen toteutumista. (Kuntaliitto 2022.) Hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhoiltosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhoiltopalvelujen järjestämiseksi. Suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja se on tarkistettava tarvittaessa. Alueellinen opiskeluhoiltosuunnitelma perustuu 13 §:ssä tarkoitettuihin hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoiltosuunnitelmiin. (Laki OHL muuttamisesta

377/2022, 13a§.) Lisäksi hyvinvointialueen opiskeluhoitotyöryhmän tulee seurata opiskeluhoitopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden palveluiden yhteistyön toteutumista ja käsitellä yhteistyöhön liittyviä asioita (Kuntaliitto 2022).

Imatran hyvinvointialueena toimii Etelä-Karjalan hyvinvointialue (=Ekhva), jonka opiskeluhoiton yhteistyöryhmään Imatran opetustoimesta kuuluu useampi edustaja. Useamman edustajan avulla parannetaan tiedonkulkua ja varmistetaan osallistuminen kaikissa olosuhteissa.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoiton ohjausryhmä vastaa monialaisen opiskeluhoiton yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista opetuksen järjestäjän tasolla. Ohjausryhmä linjaa yhteiset tavoitteet opiskeluhoiton toiminnalle ja tukee niiden saavuttamista ja yhtenäisiä toimintatapoja. (Perälä ym. 2015, Hietanen-Peltola ym. 2018.)

Tämä opiskeluhoiton ohjausryhmä suunnittelee, kehittää ja arvioi kunnan opiskeluhoitoa sekä ohjaa koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien toimintaa. Kunnan opiskeluhoiton ohjausryhmässä ovat mukana toimialat ja ammattiryhmät, joita opiskeluhoito koskee sekä edustus alueen muiden opetuksen järjestäjien kouluista. Mukana on hyvä olla keskeisten yhteistyötahojen (esim. nuoris- ja liikuntatoimi, erikoissairaanhoido, lastensuojelu, seurakunnat, poliisi, järjestöt) sekä oppilaiden ja huoltajien edustus. (Perälä ym. 2015, Hietanen-Peltola ym. 2018.) Se myös valmistelelee kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan opiskeluhoitoa koskevan osuuden, jonka yksi sisältö on oppilaitoksen terveellisyys, turvallisuus ja hyvinvoinnin tarkastuksen tulosten läpikäyminen ja jatkotoimenpiteiden arviointi (Hietanen-Peltola & Korpilahti 2015).

Imatran kaupungin opiskeluhoitoryhmä on kokoontunut 2 kertaa vuodessa. Tähän on pyydetty oppilaiden edustaja kaupungin lasten parlamentin ja nuorisovaltuuston kautta. Vanhempien edustajaa on pyydetty mukaan jokaisen koulun vanhempaintoimikuntien kautta. Edustettuina ovat kaikki koulukeskukset, lukion, ammattikoulun edustajat sekä Itä-Suomen koulun edustaja. Ekhva:n puolelta mukana ovat oppilas- ja opiskeluhoiton palveluiden edustus. Muita edustajia on pyydetty mukaan tarpeen mukaan. Kevään 2024 arvon jälkeenkin kokoonpano ja kokoustiheys pysyy samana.

Imatran kaupungissa opiskeluhoitopalveluita järjestetään Imatran kaupungin opetustoimen ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueen (Ekhva) yhteistyönä. Oppilas- ja opiskeluhoiton palvelut koskevat esiopetuksen, perusopetuksen ja valmistavassa opetuksessa olevia oppilaita sekä lukion opiskelijoita. Opiskeluhoitoryhmä ja opiskeluhoiton ammattiryhmät tiedottavat toiminnastaan säännöllisesti. Esiopetus, perusopetus ja lukio tiedottavat toiminnasta lukukauden alussa esimerkiksi koulun lukuvuositedotteessa, Wilmassa ja/tai kaupungin kotisivuilla. Lisäksi toiminnasta voidaan tiedottaa vanhempainilloissa ja muissa tapahtumissa.

3.1. Opiskeluhoitonpalvelut

Opiskeluhoitopalveluilla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologipalveluja sekä sosiaalihuoltolaisissa tarkoitettuja kuraattoripalveluja. (TervHL 1326/2010, 15a§). Opiskeluhoiton kuraattorin palvelut ovat osa oppilas- ja opiskeluhoitolaisten mukaisia opiskeluhoiton palveluja (SosHL 1301/2014, 27 c§). Myös opiskeluhoiton psykologipalvelut ovat osa oppilas- ja opiskelijahuoltolaisten mukaisia opiskeluhoiton palveluja (TervHL 1326/2010, 17§). Opiskeluhoitopalvelut ovat opiskelijan ensisijainen palvelu ja niillä on vastuu asiakasprosesseista (Hietanen-Peltola ym. 2022).

Hyvinvointialueen on järjestettävä opiskeluhoitopalvelut alueellaan sijaitsevien koulujen ja oppilaitoksen opiskelijoille heidän kotikunnastaan riippumatta. Hyvinvointialueen on opiskeluhoitopalveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa. (TervHL 1326/2010, 15a§, SosHL 1301/2014, 27 c§.) Opiskeluhoitopalvelujen on muodostettava yhtenäinen toiminnallinen kokonaisuus, jotka ovat helposti opiskelijoiden ja oppilaiden saavutettavissa.

Palvelut on järjestettävä ensisijaisesti koulussa tai oppilaitoksessa, koulutuksen järjestäjän osoittamissa tiloissa. (TervHL 1326/2010, 15a§). Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhollosta. Oppilaitoksen ja opiskeluholloksen henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluholloksen etuuksia ja palveluja. (OHL 1287/2013, 11§.)

Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhollostopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään, opiskeluholloksen psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa. Jos yhteydenottoa ei voida tehdä yhdessä, siitä on keskusteltava opiskelijan kanssa. Myös opiskelijan huoltajalle tulee kertoa yhteydenotosta. (Laki OHL muuttamisesta 377/2022, 16§.) Terveystoimijan työaika koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on järjestettävä siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveystoimijan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta (OHL 1287/2013, 17§). Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluholloksen psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä siitä, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. (OHL 1287/2013, 15§.)

Opiskeluholloksen palveluiden kokonaistarpeen arviointiin vaikuttavat kouluyksiköiden määrä, oppilasmäärä ja toimintayksikön erityispiirteet kuten tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien tai maahanmuuttotilastaisten oppilaiden määrät. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään erilaista seurantatietoa lasten ja nuorten terveydestä, hyvinvoinnista ja elinoloista. Seurantatietoa tulisi kerätä oppilailta, huoltajilta, opetushenkilöstöltä sekä opiskeluhollostopalvelujen ammattilaisilta. (OPH532/2023.)

Opiskeluholloksen kokonaistarpeen arviointia varten Imatran opetustoimi toimittaa Ekhva:n vastuuhenkilöille, vuosittain **31.3.xxxx, mennessä** koulukohtaiset ja esiopetusyksikkökohtaiset tiedot: nykyisestä oppilasmäärästä, erityis- ja tehostetun tuen oppilasmäärästä, kotiopetuksessa olevien oppilaiden määrästä, suomi toisena kielenä (S2) oppilasmäärästä sekä valmistavassa opetuksessa olevien oppilaiden määrästä sekä ennusteen tulevasta oppilasmäärästä seuraavalle lukuvuodelle. Vuosittain 31.3.xxxx mennessä lukion osalta toimitetaan: S2-opiskelijoiden määrä, ulkomaalaisten oppilaiden määrä, nykyinen opiskelijamäärä sekä ennuste tulevan lukuvuoden opiskelijamäärästä. Näiden tietojen pohjalta hyvinvointialueen vastuuhenkilöt tekevät koulukohtaisen arvion opiskeluholloksen ammattihenkilöiden työmäärästä henkilötyövuosina ilmaistuna.

Opiskeluholloksen psykologipalveluissa yhtä psykologia kohden saa olla enintään 780 opiskelijaa ja yhtä kuraattoria kohden enintään 670 opiskelijaa (Laki OHL muuttamisesta 1146/2021, 7§). Kouluterveydenhuollossa on suositeltavaa, että yhtä kouluterveydenhoitajaa kohti on enintään 460 oppilasta ja yhtä koululääkäriä kohden on enintään 2100 oppilasta lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Jos paikallisesti sovitaan, että kouluterveydenhuollossa tehdään myös sairaanhoidollisia tehtäviä, kuten ADHD-diagnostiikkaa ja siihen liittyviä kontroleja, se tulee huomioida työntekijöiden suositusta pienempinä asiakas- ja oppilasmäärinä. (Hietanen-Peltola ym. 2023.)

Perusopetuksen oppilaiden kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyvät:

1. Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein.
2. Vuosiluokittain oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen.
3. Oppilaan vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen.
4. Oppilaan suun terveydenhuolto, johon sisältyvät suun terveystarkastukset vähintään kolme kertaa ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti.
5. Oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen.
6. Oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset.

(TervHL 1326/2010, 16§)

kouluterveydenhoitajan tietoon voi tuoda myös kuka tahansa koulun opiskeluhuollon edustaja. **Koululääkäriin** vastaanotolle ohjaututaan terveydenhoitajan kautta.

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla:

- 1) Edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa.
- 2) Tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. (OHL 1287/2013, 7§.)

Kuraattori on esi- ja perusopetuksessa toimiva koulun sosiaalialan työntekijä. Hän edistää kouluhyvinvointia kouluyhteisössä yhdessä esiopetus- ja kouluyhteisössä toimivien kanssa. Kuraattori tukee luokkia ja oppilaita. Työn painopisteenä on yhteisöllinen opiskeluhooltotyö, kuten luokka tai muu pienryhmä työskentely.

Kuraattorilta saa tukea, kun lapsella tai nuorella on pulmia koulunkäynnissä esimerkiksi levottomuus, poissaolot, koulumotivaatio, kaverisuhteissa tai hänen elämässään tapahtuu muutoksia, jotka vaikuttavat koulunkäyntiin. Oppilaalla on oikeus keskustella henkilökohtaisesti kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivän aikana. Opiskeluhoollon palveluiden ammattihenkilön kiireelliseksi arvioiduissa tilanteissa mahdollisuus tapaamiselle on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä kuraattorille tai koulupsykologille. Hän ohjaa oppilaan tarvittaessa muiden oppilashuollon palveluiden piiriin tai lasten, nuorten ja perheiden palveluihin.

Kuraattorin vastaanotolle ohjaututaan ajan varauksella. Ajan voi varata soittamalla tai Wilman kautta. Ajan voi varata oppilas tai hänen huoltajansa.

Koulupsykologin on esi- ja perusopetuksessa toimiva psykologian asiantuntija, joka osallistuu yksittäisen oppilaan ja koko kouluyhteisön hyvinvoinnin tukemiseen. Yksilötyön lisäksi koulupsykologi kuuluu yhteisöllinen työ; hän kuuluu koulun yhteisölliseen oppilas-huoltotyöryhmään ja työskentelee myös kokonaisten luokkien sekä räätälöityjen ryhmien kanssa. Koulupsykologin työhön kuuluu oppilaan oppimisvalmiuksien, erilaisten koulunkäyntivaikeuksien ja psyykkisen tilanteen arviointia, sekä tukitoimien suunnittelua yhdessä oppilaan, vanhempien, opettajien ja mahdollisesti muiden yhteistyötahojen kanssa. Tarvittaessa koulupsykologi voi ohjata oppilaan jatkotutkimuksiin tai muun hoidon pariin. Varsinainen hoitotyö ei kuulu koulupsykologin toimenkuvaan. Oppilaalle on mahdollista tarjota tukikäyntejä, joiden tarkoituksena on mm. keskustellen pyrkiä tukemaan oppilaan kasvua, kehitystä sekä koulunkäyntiä. Vanhemmat ja opettajat voivat myös pyytää neuvoa ja tukea esimerkiksi kasvatuksellisissa ja koulutyöskentelyyn liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaalle on oikeus keskustella henkilökohtaisesti koulupsykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas tai huoltaja on tapaamista pyytänyt. Opiskeluhoollon palveluiden ammattihenkilön kiireelliseksi arvioiduissa tilanteissa mahdollisuus on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä koulupsykologille tai kuraattorille. Hän ohjaa oppilaan tarvittaessa muiden oppilashuollon palveluiden piiriin tai lasten, nuorten ja perheiden palveluihin.

Koulupsykologin vastaanotolle ohjaututaan ajanvarauksella. Ajan voi varata opettaja yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltaja tai oppilas. Ajan voi varata soittamalla tai Wilman kautta. Esiopetuksessa olevien oppilaiden koulupsykologin palvelut toteutetaan lasten- ja nuorten kehityksellisten palveluiden kautta, joihin ohjaututaan terveydenhoitajan läheteellä.

Oppilaan ohjautumista opiskeluhoollon palveluihin oppimisen tuen tarpeessa kuvataan Lapsen ja nuoren tukeminen esi- ja perusopetuksessa oppaassa: [lapsen ja nuoren tukeminen esi- ja perusopetuksessa -opas o.pdf \(peda.net\)](#).

Opiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät:

1. oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein
2. opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti
3. perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto
4. opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen, opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen sekä psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämä hoito ja lausunto.

Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskelijan muun kuin oppisopimukseen perustuvan työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja työharjoittelun aikainen terveydenhuolto. (TervHL 1326/2010, 17§.) Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota opetukseen tai koulutukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluterveydenhuolto on opiskelijalle maksutonta lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. (Laki OHL muuttamisesta 1225/2020, 9§.)

Opiskeluhoillon terveydenhoitajien tehtäviä ovat terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat sekä rajoitetusti sairauzehoidolliset asiat, mielenterveysasiat, päihde- ja seksuaaliterveysneuvonta sekä -hoito. Päivystysluontoiset asiat voidaan ohjata terveyskeskukseen. Pitkäaikaisten perussairauksien hoidosta vastaa hoitava taho.

Terveydenhoitajan työ sisältää opiskelijoiden lakisääteiset terveystarkastukset ensimmäisen tai toisen opiskeluvuoden aikana sekä kutsuntatarkastukset kutsunnallisille. Tämän lisäksi terveydenhoitaja antaa terveysneuvontaa ja ohjausta esimerkiksi ravitsemukseen, ehkäisyyn tai päihteisiin liittyvissä asioissa sekä tekee hoidontarpeen arviointia ja tarvittava jatko-ohjausta. Terveydenhoitaja osallistuu yksilöllisten opiskeluhoitoryhmien kokouksiin ja tarvittaessa kutsuu ne koolle. Akuuteissa tilanteissa terveydenhoitaja antaa ensiapua ja tekee kriisityötä.

Terveydenhoitajan yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön kuuluu terveellisen, turvallisen ja hyvinvoivan opiskeluyhteisön ylläpitäminen ja kehittäminen toimimalla yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän jäsenenä, osallistumalla oppilaitoksen yhteisölliseen hyvinvointityöhön ja koordinoimalla oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastukset ja vuosittaisen seurantapalaverin.

Lääkäriin toteuttaa terveystarkastukset (ensimmäisen vuoden) opiskelijoille ja kutsuntatarkastukset kutsunnanalaisille. Lisäksi hän tekee diagnooseja, hoitaa sairauksia sekä ohjaa tarvittaessa jatkohoitoon. Hän osallistuu tarvittaessa yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyyn.

Opiskeluterveydenhuollossa on käytössä LiveChatpalvelu, sähköinen ajanvaraus sekä keskitetty puhelinalpalvelu palvelee ma-pe klo 7–20 puh. 05 352 7260 vastaanottoajanvaraamiseksi. Lääkärille ajanvaraus tapahtuu terveydenhoitajan kautta.

Lukiassa kuraattori on sosiaalialan työntekijä. Työtehtävät painottuvat ensisijaisesti yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön. Yksilöllisten käyntien teemat voivat liittyä psykososiaaliseen hyvinvointiin sekä kasvuun ja kehitykseen. Näitä ovat esimerkiksi itsenäistymisen tukeminen, kaveri-/ihmissuhteisiin tai kotiin/perheeseen liittyvät pulmat, opintososiaalisiin etuihin liittyvä ohjaus ja työskentely opintojen keskeytysuhan alla olevien opiskelijoiden tai pudokkaiden tueksi. Hän toimii yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän jäsenenä ja osallistuu tarvittaessa yksilöllisen, monialaisen, opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn.

Lukiassa psykologien työhön kuuluvat yhteisöllisen opiskeluhoillon tehtävät. Työtehtäviin kuuluvat tunne-elämään ja mielenterveyteen liittyvien pulmien selvittely ja tukeminen kyseisissä tilanteissa. Lisäksi psykologit tarjoavat keskusteluapua ammatilliseen suuntautumiseen liittyvissä kysymyksissä.

Psykologien kanssa voi selvittää myös oppimiseen ja opiskeluun liittyviä pulmia. Hän toimii yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän jäsenenä ja osallistuu tarvittaessa yksilöllisen, monialaisen, opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn.

Kuraattoriin ja psykologiin voi olla yhteydessä puhelimitse, sähköpostitse tai Wilman kautta. Vastausaika ajanvarauksella.

4. Yhteisöllinen opiskeluhoito

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon. (OHL 1287/2013, 3§). Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa opetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittämistä, mikä edellyttää johtamista (OPH 532/2023). Rehtori vastaa opetuksen järjestäjän linjausten mukaisten opiskeluhoitojen järjestämiseen liittyvien velvoitteiden toteutumisesta, opetustoimen osalta, johtamassaan oppilaitoksessa (Hietanen-Peltola & Korpilahti 2015).

Yhteisöllisellä opiskeluhoitolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttavat kaikki opiskeluhoitojen toimijat (OHL 1287/2013, 4§, OPH 532/2023). Tavoitteena on edistää mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistä syrjäytymistä (OPH 532/2023).

Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista (OHL 1287/2013, 4§, OPH 532/2023). Kuitenkin opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien tehtävä, joten se edellyttää yhteisiä toimintatapoja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen välillä (OPH 532/2023). Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö tarjoaa hyvän foorumin oppilaiden osallisuuteen, koulun ilmapiirin ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Oppilaiden tieto ja kokemus on erilainen kuin aikuisilla, mikä kannattaa hyödyntää opiskeluhoitotyössä täysimääräisesti. (Hietanen-Peltola ym. 2019.)

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (Perusopetuslaki 29§). Opiskeluympäristöllä ja -yhteisöllä on suuri merkitys oppilaan/opiskelijan terveydelle, hyvinvoinnille ja mahdollisuuksille oppia omien kykyjensä mukaisesti. Terveellinen ja turvallinen opiskeluympäristö muodostuvat hyvistä fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista olosuhteista. (Hietanen-Peltola & Korpilahti 2015, THL 2021.)

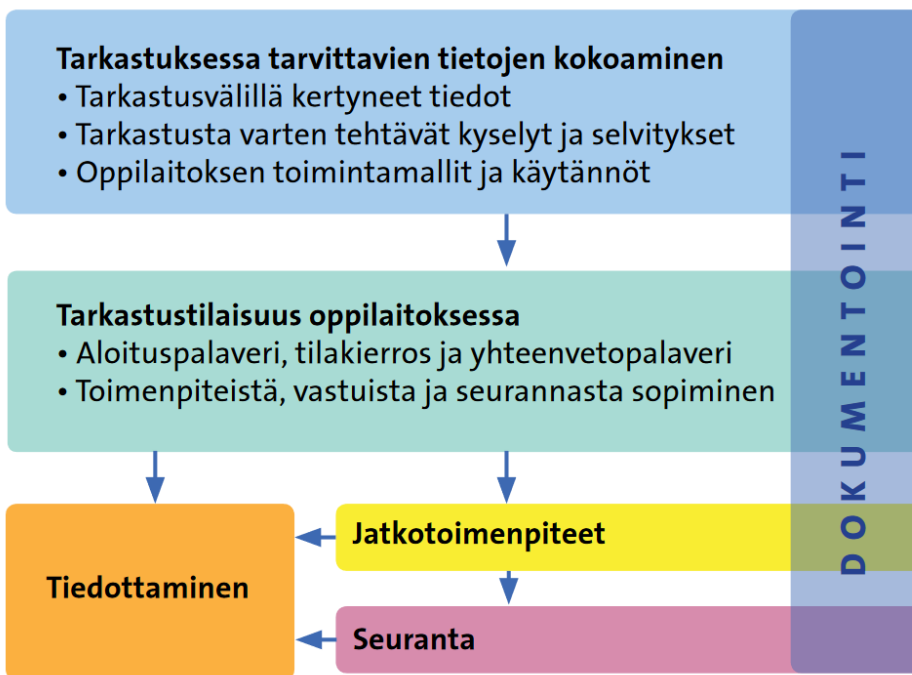
Imatran kaikissa perusopetuksen koulukeskuksissa toteutetaan ProKoulu-toimintamallia, joka on usean vuoden mittainen tiimiperustainen kehitysprosessi. Sen avulla koulun toimintakulttuuria, opettajien kasvatusosaamista ja oppilaiden käyttäytymisen ohjaamista kehitetään tutkimustietoon nojaten. ProKoulu ei ole projekti vaan luonteva tapa toteuttaa yhteisöllistä oppilashuoltoa ja perusopetuksen uutta opetussuunnitelmaa. Varhainen ja suunnitelmallinen puuttuminen koulussa näkyviin ongelmiin lisää kaikkien hyvinvointia, mikä ennaltaehkäisee monia käyttäytymisen pulmia. Oppilaat saavat enemmän mahdollisuuksia oppimiseen ja opettajan työn kuormittavuus vähenee.

ProKoulun toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan kaksi kertaa vuodessa tehtävän oppilaille suunnatun kyselyn kautta. Kyselyjen tulokset tuottavat seurantatietoa oppilaiden hyvinvoinnista ja tietoa hyödynnetään toimenpiteitä suunniteltaessa. Esiopeutus on mukana ProKoulu toiminnassa.

Lisätietoa: [Toimintamalli kouluissa – Prokoulu](https://www.prokoulu.fi/toimintamalli/) (https://www.prokoulu.fi/toimintamalli/).

4.1. Oppilaitosten terveellisyys, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus

Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain. (VNA 338/2011, 12§.) Kaikki koulu- ja opiskeluhuollon piirissä olevat oppilaitokset on tarkastettava, myös esiopetusyksiköt. Tämä tarkastus on tehtävä 3. vuoden välein. (THL 2021.) Oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmä voi osallistua oppilaitoskohtaisen tarkastuksen suunnitteluun, totutukseen, tulosten arviointiin ja jatkotoimenpiteiden toteuttamiseen ja seurantaan (Hietanen-Peltola & Korpilahti 2015).

Oppilaitosympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksen kokonaisuus (Hietanen-Peltola & Korpilahti 2015).

Tarkastusvälillä kertynyt tieto on esimerkiksi tietoja oppilaiden hyvinvoinnista. Näitä saadaan terveystarkastuksista, psykologille ja kuraattorille kertyneestä tiedosta, erilaisilla kyselyillä, poissalotiedoista, tapaturmatiedoista sekä opettajilta ja muilta koulun aikuisilta tulevasta tiedosta. Kiinteistön omistajalla ja huollosta vastaavalla taholla on tieto edellisen tarkastuksen jälkeen tehdyistä kuntokartoituksista ja korjauksista sekä suunnitelluista korjaus- ja huoltotoimenpiteistä. Terveystarkastusviranomaisella on tietoa ilmoitetuista kiinteistöihin liittyvistä havainnoista, selvityksistä ja sovitusta toimenpiteistä. Työterveyshuollon työpaikkaselvitykset, työsuojelun työturvallisuuteen liittyvät selvitykset ja palotarkastustiedot tulee huomioida tarkastuksen yhteydessä. (Hietanen-Peltola & Korpilahti 2015).

Imatralla on otettu käyttöön uusia koulukeskuksia ja uusia koulurakennuksia on kaikissa toimintayksiköissä. Näiden terveellisyys- ja turvallisuus tarkastukset etenevät eriaikaisen käyttöönoton takia eri tahtiin:

- Vuoksenniskan koulukeskuksessa tarkastus on tehty A-, C-, D-talojen tarkastus on tehty syksyllä 2023 ja E-talon tarkastus on tehty keväällä 2023.
- Mansikkalan koulukeskuksessa käyttöönototarkastus on tehty lokakuussa 2021, tarkastus tehtiin syksyllä 2023.

- Kosken koulukeskuksessa tarkastus on tehty vuonna 2022, joten seuraava tarkastus on tulossa vuonna 2025.

Jokainen toimija tekee omat tilakierrosraporttinsa, omien erillisten ohjeiden mukaan.

Imatralla on yhteisesti sovittu rooleista ja vastuista seuraavasti:

- Rehtori: Vastaa kokonaisuudessaan opetusjärjestelyistä sekä opiskelu- ja työympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.
- Opiskelu- tai kouluterveydenhoitaja: Toimii tarkastustilaisuuden koollekutsujana. Huolehtii tarkastusten ja seurannan säännöllisestä toteutumisesta yhdessä muiden toimijoiden kanssa.
- Opiskeluhoillon palvelut: Kuraattori ja psykologi tuovat tietoa oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnista sekä kouluyhteisön kokonaisuhyvinvoinnista.
- Imatran seudun ympäristötoimi/terveydensuojelu/ympäristötarkastaja: Arvioi ja valvoo oppilaitosten olosuhteita, toimintaa ja tilojen kuntoa sekä terveystarpeita. Antaa tarvittaessa määräyksiä terveyshaitan selvittämiseksi tai poistamiseksi.
- Työsuojelu: Välittää tarkastukseen työsuojelutarkastuksen palautteen työn ja työympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.
- Työterveyshuolto: Välittää tarkastukseen työpaikkaselvityksessä saatua yleistä tietoa työympäristön olosuhteista ja henkilöstön hyvinvoinnista.
- Kiinteistön omistaja/kiinteistön ylläpitäjä: Vastaa kiinteistön ja rakennusten ylläpidosta, hoidosta ja huollosta sekä puutteiden korjauksesta.
- Pelastustoimi: Tuo näkemyksensä kiinteistön ja toimintatapojen turvallisuudesta. Antaa tarvittaessa korjausehdotuksia, neuvoja ja ohjeita.
- Muita osallistujia: Muita osallistujia voisivat olla työterveyshuolto, oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien edustajat, siivouspalvelut tai kouluruokailusta vastaavat henkilöt.

4.4. Yhteisöllisen työn toteuttamiseksi luotuja toimintamalleja

Toimintamallit ovat koulun työkaluja, jotka yhtenäistävät toimintatapoja ja toimivat opettajalle tukena kotien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Toimintamallin juurruttaminen edellyttää siitä tiedottamista opettajille ja huoltajille. (Markkanen ym. 2022.)

Imatralla on yhteisesti sovittu seuraavista toimintamalleista:

- Vuorovaikutus-, riita- tai kiusaamisen selvitys –toimintamalli
- Takaisin kouluun – malli poissaolojen ennaltaehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi
- Toimintaohje akuuttiin päihde-epäilyyn koulussa sekä tupakka/nuuska tuotteisiin puuttumisen ohjeistus
- Koulupäivän aikaisen lääkehoidon toteuttamisen ohje
- Toimintamalli yhteistyöhön sairaalakoulun kanssa.

4.4.1. Kiusaamisen ennaltaehkäisyn ja siihen puuttumisen malli

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön koskee kaikkia oppilaita, esikoululaisista lukiolaisiin (Perusopetuslaki 29§, Lukiolaki 714/2018, 21§). Turvallinen opiskeluympäristö kattaa fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja pedagogisen turvallisuuden (OPH 532/2023). Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan tiedetään heikentävän oppilaiden hyvinvointia ja voivan johtaa runsaisiin koulusta poissaoloihin tai psyykkiseen oireilun (Hietanen-Peltola ym. 2022).

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa, ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014, 6§), mikä koskee myös varhaiskasvatusta (6 a§). Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (608/1986)

edellyttää sukupuoleen tai sukupuoli-identiteettiin liittyvän syrjinnän ennaltaehkäisemistä ja siihen puuttumista. Syrjinnällä tarkoitetaan henkilön asettamista eri asemaan muihin ihmisiin nähden ilman hyväksyttävää perustetta. Yhdenvertaisuus tarkoittaa samanlaisessa tilanteessa olevien ihmisten kohtelua samalla tavalla. Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus edellyttävät joskus erilaisessa tilanteessa olevien lasten kohtelusta eri tavoin. (Hietanen-Pelota ym. 2019.)

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen (OPH 532/2023). **Imatran** kaupungissa opetuksen painotukset kirjataan yksikkökohtaisesti vuosisuunnitelmaan vuosittain. Tämä mahdollistaa esimerkiksi ympäristöopin ja terveystiedon opetussisältöihin liittyvien tunteitaiteiden tuntimäärien lisäämisen tarvittaessa, osana kiusaamisen vastaisia, yhteisötason, toimia. Kiusaamista ennaltaehkäistään ProKoulu-toimintamallin mukaan. Osaltaan yhteisöllisen opiskeluhoitotyön, jonka tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvointi, tulisi ennaltaehkäistä kiusaamista ja häirintää.

Opiskeluhoitotyön tekijät ovat pitäneet erilaisia tunteitaiteiryhmiä eri-ikäisille oppilaille, kuten Synkeän louhoksen -toimintamallin mukaisia ryhmiä. **Imatralla** kiusaamisesta/lainvastaisista teoista tiedotetaan oppilaille kahdesti lukuvuodessa. Tähän tiedotukseen pyydetään mukaan koulun ulkopuolista henkilöä/yhteistyötahoa kuten poliisia tai nuortenoikeusavustajaa.

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Hänen on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. (Laki perusopetuslain muuttamisesta 163/2022, 35§.) Tämä näkyy reiluna ja arvostavana suhtautumisena toisiin ihmisiin, niin oppilaisiin kuin henkilöstöönkin (OPH 532/2023). Koulunopettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle (Perusopetuslaki 29§, Lukiolaki 714/2018, 40§). Oppilasta, joka rikkoo järjestystä, menettelee vilpillisesti tai käyttäytyy muuten epäasiallisesti, voidaan rangaista kurinpidollisesti (Perusopetuslaki 36§, Lukiolaki 714/2018, 26§).

Esiopetuksessa kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tärkeää tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. (OPH 2022.)

Imatralla painotetaan lasten vuorovaikutus- ja tunteitaiteiden opettelua osana kaikkea ryhmässä tapahtuvaa toimintaa. Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman pohjana on käytetty kaikkien esiopetusyksiköiden omia toimintamalleja. **Esiopetuksen**, yhteinen, Esiopetuksen kiusaamisen ja epäasiallisen kohtelun ehkäisyn ja siihen puuttumisen toimintamalli **liitteenä 1**.

Perusopetuksessa kiusaamiseen puututaan ensisijaisesti kasvatuskeskustelujen avulla. Kasvatuksellinen keskustelu (KAKE) on tapa puuttua alkuvaiheessa oppilaan rikkomuksiin, keskustella rikkomuksesta ja tapojen muuttamisesta sekä välittää tieto nopeasti huoltajalle. Yhteydenoton tavoitteena on saada oppilas miettimään rikkomuksiaan tarkemmin, ymmärtämään tekojensa seuraukset, kertomaan itse rehellisesti vanhemmilleen rikkeestään, noudattamaan koulun sääntöjä paremmin sekä saada huoltajat tiiviimmin mukaan koulun arkeen.

Vaiheet ovat KAKE 1, KAKE 2, mahdolliset jälki-istunnot, KAKE 3:

- KAKE 1: puhuttelu
Luokanopettaja / luokanvalvoja käy keskustelun oppilaan kanssa yhteisistä säännöistä ja käyttäytymisestä. Opettaja täyttää Wilmassa lomakkeen, joka käytetään kotona allekirjoitettavana. Lisäksi opettaja on huoltajaan yhteydessä asiasta.

- **KAKE 2:** oppilas soittaa huoltajalle
Mikäli oppilas jatkaa edelleen epäasiallista käyttäytymistä (samasta asiasta) ja Wilma-merkintöjä kertyy lisää samalla jaottelulla kuin yllä, pidetään KAKE 2. Työpariksi joku seuraavista henkilöistä: kuraattori, erityisopettaja, opo, rehtoria avustava opettaja. Käydään oppilaan kanssa läpi, miten ja miksi oppilas on rikkonut koulun sääntöjä sekä miten hänen tulisi toimia, jotta hän noudattaisi yhteisiä sääntöjä.

Kirjataan KAKE-lomakkeeseen keskustelun pääkohdat ja sopimuksen oman käytöksensä muutoksesta. Oppilas soittaa keskustelun lopuksi huoltajalleen ja kertoo, miksi hän on kasvatuksellisessa keskustelussa. Jos huoltajaa ei tavoiteta puhelimitse, oppilas vie KAKE-lomakkeen kotiin allekirjoitettavaksi ja palauttaa sen seuraavana päivänä omalle opettajalle.

- **JÄLKI-ISTUNNOT:**
Mikäli epäasiallinen käyttäytyminen jatkuu edelleen, siirrytään perusopetuslain 7. luvun § 35 kurinpidollisten toimien käyttöön ja määrätään oppilaalle jälki-istuntoa. Jälki-istunnot merkitään Wilmaan. Jälki-istuntoja samasta asiasta kaksi, jonka jälkeen siirrytään seuraavaan vaiheeseen.
- **KAKE 3:** Huoltajat ja oppilas koululle, rehtorin ja oppilashuollon neuvonpito
Jos oppilas jatkaa edelleen epäasiallista käyttäytymistä saatuaan jälki-istuntoja, kutsutaan huoltajat ja oppilas koululle yhteiseen neuvonpitoon. Yhdessä luokanvalvojan, rehtorin, koulukuraattorin tai muun moniammatillisen oppilashuollon edustajan kanssa selvitetään tilanne ja jatkotoimenpiteet.

Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat perusopetuslain mukaisia kurinpitovastaisuuksia, joiden käyttöönottoa tässä vaiheessa harkitaan ja joihin ryhdytään, mikäli tilanne sen vaatii.

Kasvatuskeskusteluihin johtavat tilanteet luetaan järjestyssäännöissä ja Imatran kaupungin opetussuunnitelmassa. Selvittämisvastuu on luokanopettajalla / luokanvalvojalla TAI kyseisen tunnin opettajalla. Välitunnilla tapahtuvat pienet rikkeet selvittää välituntivalvoja. Kasvatuskeskusteluihin johtavat tilanteet tiedotetaan aina luokanopettajalle tai luokanvalvojalle ja kirjataan Wilmaan.

Peruskoulussa kiusaamista, väkivallalta suojaamista ja häiritsemistä ennaltaehkäisemään, siihen puuttumiseen ja toimien seuraamiseen on **Vuorovaikutus-, riita- tai kiusaamisen selvitys – toimintamalli, liite 2**. Väkivallan teoissa toimitaan maakunnallisen **Lainvastaiset teot - toimintamallin (liite 3)** mukaan. Jos kiusaaminen tai väkivallan teko on ollut vakava, vanhemmat voivat tehdä **rikosilmoituksen**. Tämän lisäksi koulun henkilökunnan tulee tehdä väkivallan tekijästä **lastensuojeluilmoitus**.

Jos oppilas joudutaan **erottamaan koulusta**, hänelle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta opetukseen osallistumisen epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi. Suunnitelman kirjaavat Wilmaan yhdessä luokanvalvoja / luokanopettaja ja rehtori. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuus osallistua suunnitelman laatimiseen. Lisäksi rehtori kirjaa epäämispäätöksen Wilmaan.

Epäämisen aikana oppilaalle tarjotaan mahdollisuutta keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Oppilaalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Tämä kirjataan suunnitelmaan. Yhteyttä huoltajiin ottaa luokanopettaja / luokanvalvoja. Samalla huoltajille kerrotaan saatavana olevista oppilashuollon palveluista.

Imatralla lukiossa kiusaamista tulee harvoin esille. Jos sitä havaitaan tai siitä kerrotaan, niin opettajalla on velvollisuus puuttua tilanteeseen/tapahtuneeseen tilanteeseen. Ensisijainen keino on keskustelu opiskelijoiden kanssa, tilanteen selvittämiseksi. Tässä huomioidaan mukana olleiden näkemykset. Keskustelun tavoitteena on, että tekijä ymmärtää toimineensa väärin ja korjaavansa käytöstään. Toinen tavoite on, että saadaan sovittua, miten jatkossa toimitaan vastaavissa tilanteissa. Jos tästä ei ole apua tai tapahtumat täyttävät lainvastaisten tekojen kriteeristön, toimitaan maakunnallisen **Lain vastaiset teot -toimintamallin** mukaan (liite 3). Tarvittaessa voidaan kurinpitotoimien mukaan antaa kirjallinen varoitus tai erottaa kiusaava/häiritsevä/epäasiallisesti käyttäytyvä opiskelija koulusta.

Oppilaat oppivat myös aikuisten esimerkin kautta. Senkin takia kouluyhteisössä ilmenevään aikuisten väliseen kiusaamiseen, häirintään ja epäasialliseen kohteluun tulee myös puuttua. Tästä on olemassa tarkempi ohjeistus, joka löytyy Imatran kaupungin intranetistä: ohjepankki -> henkilöstö -> työsuojelu -> työsuojelun toimintamallit ja ohjeet -> häirintä ja epäasiallinen kohtelu.

4.4.2. Poissaolojen ennaltaehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opetuksen järjestäjän tulee suunnitelmallisesti ennaltaehkäistä, puuttua ja seurata perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja. Luvattomista poissaoloista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle. (Laki perusopetuslain 26§:n muuttamisesta 947/2022.) Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta (Perusopetuslaki 628/1998, 35§).

Poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen perusopetuksessa, Takaisin kouluun – malli.

Läsnäoloa tukeva toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia (OPH 2014, OPH 532/2023). Toteutuakseen osallisuus edellyttää aitoa kohtaamista, näkemysten ja kokemusten arvostamista, yhdenvertaisuutta ja luottamuksellista ilmapiiriä. Tämä tarkoittaa, että oppilaiden ajatuksilla, toivomuksilla ja mielipiteillä on todellista vaikutusta yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä koulutyössä. (Hietanen-Peltola ym. 2019.) Oppilaiden osallisuutta koulun arjessa lisäsivät oppilaskunnat, tukioppilastoiminta ja muut toimintatavat koettiin erittäin tärkeiksi koko koulun yhteisöllisyyttä lisääväksi tekijäksi. Oppilaan mahdollisuus aktiiviseen vuorovaikutukseen toisten oppilaiden ja opettajien kanssa vahvisti kouluun kiinnittymistä. (Markkanen ym. 2022.) Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla voidaan vahvistaa opiskelijoiden kokemusta opiskeluyhteisöön kuulumisesta ja sitoutumista opintoihin (Hietanen-Peltola ym. 2022).

Poissaoloihin puuttumisen toimintatapojen kehittämisessä tulee huomioida laajasti koulun ilmapiiriä ja yhteisöllisyyttä edistävät käytännöt, oppilaan hyvinvoinnin sekä oppimisen tukeminen (Markkanen ym. 2022). Kouluun kiinnittymisessä opettajan ja oppilaan välinen hyvä vuorovaikutussuhde on erityisen tärkeässä asemassa. Opiskeluhoitotyö osaltaan vahvistaa oppilaan osallisuutta ja kokemusta luokka- ja kouluyhteisöön kuulumisesta. (OPH 2014, OPH 532/2023.) Oman ryhmän tunnitus tulee kiinnittää osaksi koulun arkea ja opettajien osaamista. Tuolloin opettajalla on mahdollisuus viettää aikaa rauhassa oppilaiden kanssa ilman opetuspainetta. (Markkanen ym. 2022.) Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeen varhainen tunnistaminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisevät osaltaan poissaoloja (OPH 2014, OPH 532/2023).

Imatralla koulukohtaiset oppilastoimikunnat osaltaan mahdollistavat oppilaiden osallistumista ja heidän mielipiteidensä huomiointia koulun arjessa. Oppilaskunnan hallitus vie kokouksissa päätettyjä asioita luokassa työstettäväksi ja sitten työn tuloksia taas oppilaskunnan hallituksen kautta muille oppilaille ja opettajille. Tämän työn kautta oppilailla on paljon vaikutusmahdollisuuksia arkiympäristöönsä ja koulun ilmapiiriin. Toinen tärkeä osallistumisen muoto on tukioppilastoiminta. Luokanvalvojan tuntien käyttöönotto ryhmän yhteisen kielen ja yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi, lukujärjestyksen puitteissa on tärkeää. Yhteisöllisyyttä ja kouluun kiinnittymistä edistetään myös yhteisöllisen opiskeluhuollon, koulukeskuskohtaisella, toiminnalla. Tässäkin ProKoulu-mallin

mukaisesti hyvän käytöksen huomaaminen ja ystävällisyys kaikkia koulussa olevia ihmisiä kohtaan vahvistaa yhteisöllisyyttä; lisää kokemusta yhteisöön kuulumisesta ja nähdäksi tulemisesta/omasta tärkeydestään yhteisön jäsenenä.

Poissaoloihin tulee puuttua ja niihin tulee reagoida varhain poissaolon syystä riippumatta (OPH 2014, OPH 532/2023), koska kyse on usein asteittain kehittyvästä ongelmasta (Markkanen ym. 2022). Poissaolojen lisääntymistä ennakoivat: halu jäädä kotiin kouluun menon sijaista, toistuva hankaluus/viivytty kouluun lähtemisessä, myöhästelyjen lisääntyminen, poissaolot yksittäisiltä tunneilta, jaksoittainen poissa- ja läsnäolon kulku ja lopulta poissaolojaksojen pidentyminen. Tässä kohdassa oppilaan pysyvä poissaolo koulussa alkaa näyttää todennäköiseltä. (Markkanen ym. 2022.)

Runsaat poissaolot voivat olla merkki oppilaan ja/tai perheen avuntarpeesta. Ne muodostavat myös riskin opintojen keskeytymiselle. (Hietanen-Peltola ym. 2022.) Sekä oppilaan että perheen näkökulmasta onkin tärkeää puuttua poissaoloihin riittävän varhain. Sillä voidaan vähentää ongelmien vaikeutumista ja kasautumista sekä palvelujen tarvetta. (Markkanen ym. 2022.) Poissaolon taustasyyn selvittäminen on tärkeää, jotta oppilaalle pystytään tarjoamaan hänelle sopivimmat tukitoimet. Ensisijaisesti tulee olla yhteydessä huoltajaan tai oppilaan muuhun lailliseen edustajaan. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin. (OPH 2014, OPH 532/2023.)

Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoitotuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi (OPH 532/2023). Tarvittaessa, yksittäisen oppilaan kohdalla, kutsutaan koolle yksilökohtainen opiskeluhoitoryhmä. Opiskeluhoitotuen työntekijä ohjaa oppilaan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. (OPH 2014, OPH 532/2023.) Poissaolojen vähentämiseksi voidaan tarvita oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä. Mikäli oppilas ei terveydentilan tai muun painavan syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona päättää erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta. (OPH 532/2023.)

Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallista, jossa kuvataan eri toimijoiden roolit, tehtävät ja toimintatavat (OPH 2014). Syrjäytymisen ja koulusta poissaolojen ennaltaehkäisemiseksi, niihin puuttumiseksi ja niiden seuraamiseksi on **Imatralla** käytössä **Takaisin kouluun -malli (liite 4)**. Mallia on kehitetty maakunnallisesti Etelä-Karjalassa, yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Imatralla Wilma (Wilmoittaja-ilmoitus) lähettää automaattisesti tiedon oppilaan poissaoloista luokanvalvojalle, kun poissaolo tunnit ylittävät tietyn tuntimäärän. Jos poissaolot jatkuvat viesti menee myös rehtorille. Näihin Wilman tekemiin automaattihälytyksiin on reagoitava Wilman lomakkeella, vaikka poissaolon syy olisi tiedossa eikä herättäisi huolta. Wilmoittaja-ilmoitukset nollatuvat lukukausittain.

Koulupoissaolojen taustalla voi olla monenlaisia haasteita, eikä opettajan ole aina helppoa ottaa huolta puheeksi huoltajien kanssa. Yhteiseen toimintamalliin viittaaminen voi helpottaa yhteydenottoa, koska se antaa opettajalle perusteen/velvoitteen olla yhteydessä kotiin. Toimintamallin tuominen keskusteluun antaa huoltajalle kuvan siitä, että tämänlaiset yhteydenotot kuuluvat opettajan työnkuvaan ja koululla on olemassa erilaisia toimintatapoja ja mahdollisuuksia tukea oppilasta, mikäli syytä huoleen ilmenee. (Markkanen ym. 2022.)

Tärkeintä on kysyä, kuulla ja kiinnostua vanhemman huolesta, hänen lapsestaan. Jos vanhemman huolta ei kuulla, hänen voi olla vaikea kiinnostua kuulemaan koulussa heränneitä huolia. Keskustelun aloittaminen koulun näkökulmasta esille tulleilla huolilla asettaa vanhemman altavastaajan asemaan, mikä voi hankaloittaa vuorovaikutusta jatkossa. (Hietanen-Peltola ym. 2019.)

Yhteydenotossa vanhempaan tärkeintä on välittävä asenne ja avoin mieli. Tavoitteena on yhdessä huoltajan kanssa miettiä oppilaan poissaolojen syytä/syitä, estää niiden lisääntyminen ja arvioida erilaisten tukitoimien tarvetta ja toteuttamismahdollisuuksia oppimisen/muun syyn ratkaisemiseksi.

Poissaoloihin liittyvässä yhteydenotossa on tärkeää tuoda esille koulussa läsnäolon merkitystä (esim. vuorokausirytmille, sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelulle ja luokka-/kouluyhteisöön kiinnittymiselle).

Lisäksi apuna voi käyttää seuraavia teemoja/kysymyksiä:

- Mitä teille kuuluu?
- Poissaoloja on kertynyt xx tuntia. Mitä ajatuksia se herättää?
- Mistä poissaolot voivat johtua?
- Onko sinulla huolta oppilaan/nuoren/lapsen voinnista - yleisestikin?
- Miten opiskelu on sujunut?
- Millaista apua oppilas mahdollisesti tarvitsisi opinnoissa etenemiseen ja poissaolojen ehkäisemiseen?

Poissaolojen ennaltaehkäiseminen ja niihin puuttuminen esiopetuksessa

Esiopetuksessa läsnäolo on velvoittava, kun huoltajat ovat ottaneet lapselleen esiopetuspaikan vastaan. Esiopetuksessa vanhempia tavataan päivittäin heidän tuodessa ja hakiessa lapsia. Tuolloin on luontevaa ottaa keskusteluun myös poissaolot. Vanhempia tuetaan tuomaan lapsensa säännöllisesti esiopetukseen. Lapsen poissa ollessa huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsensa esiopetuksen tavoitteiden toteutumisesta. Tarvittaessa voidaan järjestää yksilöllinen, moniammatillinen, opiskeluhuoltoryhmän tapaaminen.

Poissaolojen ennaltaehkäiseminen ja niihin puuttuminen lukiossa

Lukiossa opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Hänen tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyvä asiallisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25§.) Jokaisella oppilaitoksella, tulee olla sen opiskelijoista muodostuva opiskelijakunta. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän välistä yhteistyötä. (Lukiolaki 714/2018, 33§.) Tämä on osa edellä mainittua osallisuuden, kouluun sitoutumisen ja poissaolojen ennaltaehkäisyn toimintaa.

Imatran Yhteislukiossa on aktiivisesti toimiva opiskelijakunta, jonka toimintaa johtavat opettajat. Kouluun sitoutumista edistää oman ryhmän tuntien kiinnittäminen osaksi koulun arkea ja opettajan osaamista (Markkanen ym. 2022). Yhteisöllistä työskentelyä pyritään viemään käytännön arkeen esimerkiksi ryhmänohjaustiimin kautta. Ryhmäytyminen ei jää vain syksyllä olevaan ryhmäyttämistapahtumaan, vaan jatkuu ryhmän yhteisellä tekemisellä koko opintojen ajan. Isot opiskeluryhmät vaativat pidemmän ajan, jotta kaikki ryhmän jäsenet tutustuvat toisiinsa riittävän hyvin kokeakseen keskinäistä yhteyttä. Tämä yhteinen tekeminen tarkoittaa muutakin kuin opintoihin liittyviä ryhmitöitä.

Lukiokoulutus muodostaa oppimäärän, jonka tavoitteellinen suorittamisaika on kolme vuotta. Lukiokoulutusta järjestetään erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Nuorille tarkoitettun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitettun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus 88 opintopistettä. (Lukiolaki 714/2018, 10§.) Opiskelijalla on oikeus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä enintään neljässä vuodessa, jollei koulutuksen järjestäjä myönnä opiskelijalle sairauden, vamman tai muun erityisen syyn vuoksi lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen. (Lukiolaki 714/2018, 23§.) Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31§.)

Imatran yhteislukiossa poissaoloihin puututaan yhteisesti sovitun mallin mukaisesti, joka löytyy opetushenkilöstölle avoimesta sähköisestä alustasta.

Oppivelvollisella on oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen toistaiseksi, jos oppivelvollisuuden suorittamisen estävä sairaus tai vamma on luonteeltaan pysyvä. Lisäksi syynä voi olla muukin painava syy, kuten vanhempainvapaa. Päätös oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä tehdään hakemuksesta. (Oppivelvollisuus laki 1214/2022, 7§.)

Imatralla opintojen keskeyttäneiden ei-oppivelvollisten opiskelijoiden osalta yhteistyötä tehdään nuorisotoimen, etsivän nuorisotyö, kanssa. Heihin otetaan yhteyttä, jos opiskelija keskeyttää opintonsa. Oppivelvollisten osalta ilmoitetaan opiskelijan kotikunnan oppivelvollisuuden valvojalle.

4.4.3. Päihteiden käytön ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen

Päihteiden käytön ennaltaehkäisyä voidaan toteuttaa yhteisöllisesti ja se sisältyy perusopetussuunnitelmassa joidenkin oppiaineiden opetussisältöihin (OPH 2023a, OPH 2023b). Johtamisella varmistetaan työn jatkuvuus ja päihdetyön läsnäolo koulun arjessa, ei vain yksittäisten tuntien sisältöinä tai tapahtumina (OPH 2023b).

Terveydenhoitajat ottavat päihteiden käytön puheeksi terveystarkastuksissa ja tukevat päihteettömiä elintapoja. Kuraattori ja/tai terveydenhoitaja voivat osallistua tarvittaessa yhteisötason toimintaan päihteiden käytön vähentämiseksi. **Imatralla** nuorisotoimi on osallistunut aktiivisesti päihteiden käytön ennaltaehkäisemiseen peruskouluissa. Nuorisotyöntekijä on pitänyt esimerkiksi yläkoulun oppilaille päihteitä käsitteleviä oppitunteja. Jos herää huoli oppilaiden laajemmasta päihteidenkäytöstä, on siihen puututtava yhteisöllisen opiskeluhuollon toimin (OPH 2023a).

Ekhva:n ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntijat voivat osallistua yläkoululaisille suunnattuihin hyvinvointipäiviin, osana ennaltaehkäisevää, yhteisöllistä, työskentelyä. Yläkoululaisten sovitulle vuosiluokalle Hyvinvointi päivä -tapahtuma järjestetään 1 kerran lukuvuodessa. Ekhva:n ehkäisevän päihdetyön asiantuntijalla on valmius antaa koulutusta esimerkiksi Turvallisuus kävely -toimintamallin (esi-/alkuopetuksessa) tai muun päihteidenkäyttöä ennaltaehkäisevän materiaalin käyttöön ottamiseksi.

Yhteiset toimintatavat päihteidenkäytön ennalta ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen on koottu alla olevaan taulukkoon.

Päihteiden käytön ennaltaehkäisyn ja varhaisen puuttumisen toimintatavat					
	perusopetus	oppilashuoltopalvelut	oppilashuolto	ulkopuoliset tahot/muut viranomaiset/järjestö	tiedolla johtaminen
ennaltaehkäisy	laaja-alainen osaaminen: -mielen hyvinvointi -tunnetaidot -terveelliset elämäntavat oppiaineet, etenkin:	määräaikaiset ja laajat terveystarkastukset yksilö- tai ryhmätyöskentely, kuten Päihteiden käytön ennaltaehkäisyn ja varhaisen	maakunnallinen opiskelijahuollon ohjausryhmä linjaa maakunnalliset käytännöt (struktuuri, mille ikäluokille valistus suunnataan)	Yhteistyökumppaneina: nuorisotoimi, ekhva:n ennaltaehkäisevä päihdetyö, poliisi ja pelastustoimi EHYT ry, materiaalit: -Juteltaisko?, 5-6 lk:lle -materiaalipaketit, 7-9 lk.	kouluterveyskysely terveystarkastuksissa kertynyt tilastotieto move -testit

	ympäristöoppi 1–2 lk. ympäristöoppi 3–6 lk. terveystieto 7–9 lk. vanhempainillat, tiedotus huoltajille	puuttumisen toimintatavat yksilökohtainen oppilashuolto kuraattorin ja psykologin ryhmä- ja luokkamuotoinen työskentely (Synkeän louhoksen toiminta)	terveellisyyteen, turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvä yhteisöllinen opettaja, jota tehdään yhdessä oppilaiden ja kotien kanssa	-Smoke free, 5–6 lk. Ekhva: Hyvä mieli! oppituntipaketit Mieli ry: Hyvä mieli! oppituntipaketit YMCA/Suomen nmky: Camera obscura 12–17 v	erilaiset hyvinvointikyselyt, kuten ProKoulu -tea-viisarit
varhainen puuttuminen	opettaja ilmaisee huolensa oppilaalle ja huoltajille koulun puuttumisen keinot, jos oppilas rikkoo järjestyssääntöjä tai perusopetuslakia	Yksilökäynnit opiskeluhoollon palveluissa Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto Opiskeluhoollon henkilöstön työparityöskentely haastavissa luokkatilanteissa Lasten- ja nuorten talo: yleinen matalan kynnyksen neuvonta ja palveluohjaus	yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä		

Koulun ja oppilaitoksen henkilöstöllä on velvollisuus ottaa päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö sekä rahapelaaminen puheeksi aina, kun niitä havaitsee tai epäilee (OPH 2023b). Epäiltäessä oppilaan käyttävän päihteitä on tärkeää seurata säännöllisesti esimerkiksi hänen koulusta poissaolojaan. Alaikäisen päihteiden käyttö on haitallista ja vaatii aikuisen puuttumista tilanteeseen. Peruskoulussa päihteiden käyttöön puuttuminen vaatii yhteistyötä vanhempien kanssa ja tarvittaessa monialaista työskentelyä opiskeluhoollon palveluiden ja/tai muun sosiaali- ja terveyspalvelun kanssa. (OPH 2023a, OPH 2023b.)

Imatralla opetushenkilöstö voi tarvittaessa konsultoida nimettömästi opiskeluhoollon ammattilaisia ja tarvittaessa ohjata oppilaan/opiskelijan näihin palveluihin. Jos tilanne ei ole akuutti, voi huolen

havainnut aikuinen kutsua kokoon yksilöllisen, monialaisen, opiskeluhuoltoryhmän. Terveystenhoitajilta saa apua/yksilöllisiä käyntejä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamiseen. Perheneuvonta ja nuorten apu toimii lasten ja nuorten taloilla. Palvelu on matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa. Lasten ja nuorten talon asiakaspalveluun voi soittaa arkisin klo: 9–15, puh. 05 3522360. Lisää ohjeita saa siis soittamalla tai Ekhva:n internetsivuilta: [Lasten ja nuorten talot - Etelä-Karjalan hyvinvointialue \(ekhva.fi\)](https://www.ekhva.fi).

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on kielletty, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (Perusopetuslaki 628/1998, 29§.) Kiellettyjä ja vaarallisia esineitä ja aineita ovat muun muassa alkoholi, tupakka, sähkötupakka ja nuuska, huumausainelain tarkoittamat huumausaineet, veitset, ampuma-aseet, voimakkaat laserosoitimet sekä vastaavat esineet ja aineet (OPH 2023 c).

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista (Perusopetuslaki 628/1998, 36d §, Lukiolaki 714/2018, 45§). Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jos niiden hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta. (Perusopetuslaki 628/1998, 36e §, Lukiolaki 714/2018, 46§.) Oppilaan tavaroilla tarkoitetaan esimerkiksi laukkuja, penaaalia, kaappia tai pulpettia (OPH 2023 c).

Päällisin puolin tapahtuvalla tarkastamisella tarkoitetaan henkilön yllä olevien vaatteiden ulkopuolista käsin koettelemista (OPH 2023 c). Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. (Perusopetuslaki 628/1998, 36e §, Lukiolaki 714/2018, 46§.) Oppilaan tarkastaminen tulee kirjata ja toimenpiteestä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian (OPH 2023 c).

Opettajan tai rehtorin haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, se tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä. Jos kyseessä on esine tai aine, jota oppilas ei saa lain mukaan pitää hallussaan, se pitää luovuttaa oppilaan huoltajalle koulupäivän jälkeen. Jos huoltaja ei 3 kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata. (Perusopetuslaki 628/1998, 36 g §.) Jos huoltajakaan ei saa pitää hallussaan kyseisiä aineita (huumausaineita) tai esineitä (ampuma-asetta), ne tulee luovuttaa poliisille viimeistään samana päivänä haltuun otosta (OPH 2023 c).

Lukion opiskelijalta haltuun otetut esineet tai aineet on luovutettava huoltajalle tai täysi-ikäiselle opiskelijalle itselleen. Jos he eivät lain mukaan saa pitää niitä hallussaan ne on luovutettava poliisille. Luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päättyttyä. (Lukiolaki 714/2018, 48§.)

Tupakkalain (53§) mukaan tupakkatuotteita, nikotiininesteitä, sähkösavukkeita tai tupakointivälineitä ei saa myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alle 18-vuotiaalle. Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö koulujen, päiväkotien ja oppilaitoksen alueella (sisä- ja ulkotiloissa) on kiellettyä, myös täysi-ikäisten opiskelijoiden ja henkilöstön osalta (Tupakkalaki 74 §).

Perusopetuksessa

- Rehtori tai opettaja voi koulupäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta tupakkatuotteen (esim. tupakka, nuuska), nikotiininesteen tai sähkösavukkeen.

- Mikäli oppilas vastustaa tupakkatuotteiden tai sähkösavukkeen haltuun ottamista, on rehtorilla ja opettajalla oikeus käyttää perusopetuslaissa määriteltyjä välttämättömiä voimakeinoja esineen tai aineen haltuun ottamiseksi.
- Haltuun otetut tuotteet on koulupäivän jälkeen luovutettava oppilaan huoltajalle. (OPH 2023b.)

Lukiokoulutuksessa

- Rehtori tai opettaja voi työpäivän aikana ottaa haltuunsa alle 18-vuotiaalta opiskelijalta tupakkatuotteen, nikotiininesteen tai sähkösavukkeen.
- Haltuun otetut tuotteet on työpäivän jälkeen luovutettava opiskelijan huoltajalle.
- Opetusta häiritsevälle opiskelijalle voidaan määrätä kurinpidollisia seuraamuksia.
- Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta ei käytä niitä oppilaitoksen alueella. (OPH 2023b.)

Oppilaan jäädessä kiinni tupakoinnista/sähkötupakoinnista/nuuskaamisesta Imatran peruskoulussa toimitaan seuraavasti:

1. kerta: Järjestetään kasvatuskeskustelu, joka aikana oppilas soittaa huoltajalle ja kertoo tupakoinnista. Oppilaalle tiedotetaan jatkotoimenpiteistä, mikäli hän jää uudelleen kiinni tupakkatuotteiden käytöstä kouluaihana. Kasvatuskeskustelun merkitään Wilmaan.
2. kerta: jälki-istunto. Perhe ohjataan ottamaan yhteyttä terveydenhoitajaan, joka keskustelee nuoren kanssa tupakkatuotteiden haitoista ja lopettamisesta. Terveydenhoitaja voi tarpeen mukaan pyytää paikalle/konsultoida kuraattoria tai lääkäriä.
3. kerta: jälki-istunto. Koska oppilas rikkoo koulun järjestyssääntöjä käyttäessään tupakkatuotteita koulun alueella tai koulupäivän aikana koulun ulkopuolella, voidaan rikkomukseen puuttua erityisesti sen toistuessa myös ojentamis- ja kurinpitotoimia käyttäen.
4. kerta: ilmoitus poliisille ja lastensuojeluun. Merkitä Wilmaan, soitto huoltajalle, ei jälki-istuntoa.

Alkoholilain (37§) perusteella alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle. Alkoholilain (83§) mukaan henkilö, joka on 20 vuotta nuorempi, ei saa pitää hallussa väkevää alkoholijuomaa ja henkilö, joka on 18 vuotta nuorempi, ei saa pitää hallussa mietoa alkoholijuomaa.

Huumausainelain (5§) mukaan huumausaineiden kauppa, välitys, käsittely, käyttö ja hallussapito on kielletty. Jos oppilaalla on hallussaan alkoholia, huumeita, impattavia aineita tai niiden käyttöön liittyviä välineitä, rehtori tai hänen valtuuttamansa henkilö tekee asiasta ilmoituksen huoltajalle sekä tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen.

Mikäli epäilet oppilaan olevan koulussa päihtyneenä, toimi seuraavan ohjeen mukaan:

1. Ota heti yhteys johtavaan rehtoriin / apulaisrehtoriin (soitto tai tekstiviesti) ja hae toinen aikuinen avuksesi. Toimi oppilaan kanssa nyt koko ajan toisen aikuisen kanssa.
2. Vie nuori rauhalliseen tilaan ja pyydä huoltaja koululle. Älä jätä nuorta yksin tai kaksin toisen aikuisen kanssa.
3. Ota pois mahdolliset päihteet. Alkoholijuomat voidaan luovuttaa huoltajalle hänen hakiessaan oppilasta pois koulusta. Huumausaineet luovutetaan poliisille.
4. Huoltaja ohjataan viemään nuori Lasten ja nuorten talolle p. 05 3522 360 alkometriin / seulaan tai terveysasemalle ja kerrotaan, että tehdään lastensuojeluilmoitus.
5. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta nuorta hakemaan, otetaan yhteys lastensuojelun päivystykseen p. 040 353 9970.
6. Huolen havainnut aikuinen tekee lastensuojeluilmoituksen.

Lukiossa päihteiden käyttöön, kuten muuhunkin sopimattomaan käyttöön puututaan kurinpidollisilla menettelyillä. Ala-ikäisen lukiolaisen kohdalla otetaan yhteyttä hänen huoltajaansa ja täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla huoltajaan otetaan yhteyttä tarvittaessa. Päihtynyt opiskelija poistetaan koulun tiloista. Päihtynyt opiskelija ohjataan aina opiskeluhuollon palveluihin tapahtuneen jälkeen.

Kurinpidollinen menettely koskee myös seuraavia tilanteita:

- 1) häiritsee toistuvasti opetusta.
- 2) käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti.
- 3) menettelee toistuvasti vilpillisesti tai muuten rikkoo oppilaitoksen järjestystä.
- 4) esiintyy päihteiden vaikutuksen alaisena oppilaitoksessa, oppitunneilla, koulussa tai koulun järjestämässä tilaisuudessa.
- 5) tupakointi kielletyllä alueella tai pitää esillä tupakkatuotteita, -jäljitelmiä tai tupakan vastikkeita toistuvasti vrt. yllä käyty keskustelu.
- 6) luvattomia poissaoloja toistuvasti yhteydenotoista ja keskusteluista huolimatta.

Hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa asukkaiden päihde- ja riippuvuushoito, joka sisältää ohjausta ja neuvontaa sekä riippuvuushäiriöiden ehkäisemistä, tutkimusta, hoitoa ja kuntoutusta monimuotoisina palveluina (TervHL 1326/2010, 28§). Hyvinvointialueella on tehty **Akuutti päihde-epäily alle 18-vuotiaalla -toimintamalli, liite (5)**, mikä kuvaa tämän tilanteen Ekhva:n toimintakaaviona.

Rahapeliä haittojen ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen ovat osa päihdetyön kokonaisuutta (OPH 2023 c). Jos rahapeliä pelaaminen vaarantaa lapsen/nuoren kehitystä, voi siitä tehdä lastensuojeluilmoituksen (OPH 2023b).

4.4.4. Erityisruokavalio koulussa

Oppilas tai vanhempi/huoltaja ilmoittavat oppilaan erityisruokavaliosta tai sairauden vaatimasta ruokavaliosta Saimaan Tukipalveluihin näiden antamien ohjeiden mukaan. Ohjeet ja lomakkeet ilmoittamista varten löytyvät sivulta: <https://www.saimaantukipalvelut.fi/fi/Palvelut/Ateria--ja-Puhtauspalvelut>. Tarvittaessa apua saa opettajalta, luokanvalvojalta, ryhmänohjaajalta tai terveydenhoitajalta.

4.4.5. Koulupäivän aikainen lääkitys

Esiopetuksessa lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja läsnäolo tulee taata koko yksikön toiminta-ajalle, silloin kun siellä on lääkehoitoa tarvitseva lapsi. Lapsen lääkehoidosta ja sen toteutuksesta sovitaan huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja lapsen hoidosta vastaavan lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön kanssa. Sovittu lääkehoidon toteutus ja toteutuksesta vastaava henkilö (ja varahenkilö) kirjataan lapsen oppimissuunnitelmaan. Lääkehoidon toteutuksen sopimisessa tulee huomioida tarvittaessa hoidon seurannan ja lääkityksen kirjaaminen. Esimerkiksi diabeetikkolapselle annetut insuliinit kirjataan lapsen seurantakorttiin, joka kulkee lapsen mukana kodin ja esiopetuksen välillä. Huoltajat tuovat lääkkeet esiopetukseen annostusohjeineen alkuperäispakkauksessa. (STM 2021.)

Koululaisen lääkehoidosta vastaavat huoltajat ja lapsi itse oman kehitystasonsa mukaisesti. Kun koululaisella ilmenee lääkehoitoa vaativa sairaus tai hän ei itse pysty huolehtimaan lääkityksestään, huoltajien ja terveys- ja opetustoimen on yhdessä sovittava koulupäivän aikaisesta lääkehoidosta. Kunnassa koulutuksesta vastaavat tahot ovat vastuussa oppilaan tarvitseman lääkehoidon toteutumisesta ja siihen osallistuvien henkilöiden saatavilla olosta koko toiminta-ajan. Yksittäisen lapsen lääkehoitoon liittyvistä asioista tehdään kirjallinen suunnitelma. (STM 2021.)

Imatralla vanhemmat sopivat koulupäivän aikaisesta lääkityksestä esiopetuksen opettajan, luokanvalvojan tai lukiolaisen osalta ryhmän ohjaajan kanssa hoitavalta taholta saamiensa ohjeiden eteenpäin välittämiseksi. Tarvittaessa voidaan pitää yksilöllinen oppilashuoltoryhmä, johon terveydenhoitaja kutsutaan mukaan. Vanhempi ottaa yhteyttä luokanvalvojaan tai kouluterveydenhoitajaan asiasta sopimiseksi. Jos oppilas on kehitystasonsa mukaan kykenevä

hoitamaan itsenäisesti koulupäivän aikana tarvitsemansa lääkityksen, riittää luokanvalvojalle/ryhmänohjaajalle tieto lääkityksen tarpeesta ja lääkkeiden mukana olosta koulussa. Tämä koskee erityisesti alaikäisiä lukion opiskelijoita.

Jos oppilas tarvitsee lääkityksessään aikuisen apua, sovitaan ja kirjataan seuraavat asiat:

- lääkityksen toteuttaja sekä tämän varahenkilö ja heidän tarvitsemansa perehdytys
- lääkityksen toteutus (annosmäärät, antoajat, antotavat)
- lääkityksen toteutuksesta tiedottaminen huoltajille – tarvittaessa (esim. diabeteksessa)
- lääkkeen toimittaminen kouluun. Yleensä huoltaja huolehtii voimassa olevan lääkkeen toimittamisesta kouluun ja vanhentuneiden lääkkeiden hävittämisestä/viemisestä apteekkiin.
- lääkkeen säilyttäminen koulupäivän aikana
- erityistilanteisiin varautuminen (esimerkiksi retket tai sairauden hoidossa yllättävät tilanteet)
- ensiapukäytännöt
- erityistoiveet lääkitykseen liittyen, esimerkiksi miten toimitaan kohtauslääkkeen antamisen jälkeen
- lääkitysmuutoksista tiedottamisen toteuttaminen (miten huoltaja tiedottaa koulun henkilökuntaa muutoksista).
- työnjako ja vastuut koulun toimijoiden, vanhempien ja lapsen kesken

Tapaamisesta tehdään muisto, joka talletetaan Wilmaan, oppilaan tukilehdelle. Jos on pidetty yksilöllinen, moniammatillinen, opiskeluhoitoryhmän kokous opettaja kirjaa muiston Wilmaan, oppilaan tukilehdelle ja terveydenhoitaja tekee kirjauksen oppilaan potilastietoihin. Ekhva on tehnyt valmiin **sopimuspuhjan** lääkehoidon toteuttamiseksi (**liite 6**), jota voi käyttää halutessaan. Imatran kaupunki noudattaa osaltaan Ekhva:n lääkehoitosuunnitelmaa. Se käsittelee laajemmin lääkehoitoon liittyviä asioita ja ohjaa myös koulukohtaista lääkehoidon toteutusta.

4.4.6. Yhteistyö sairaalakoulun kanssa

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa tai esiopetuksen järjestämispaikassa. Sairaalan sijaintikunta on kuitenkin velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikunta sopivat yhdessä opetuksen järjestämisestä oppilaalle kuultuaan ensin oppilasta ja huoltajia sekä oppilaan oppilashuollosta vastaavia henkilöitä. Mikäli sopimukseen ei päästä, päätöksen tekee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta. (Perusopetuslaki 628/1998, 4§).

Etelä-Karjalan keskussairaala sijaitsee Lappeenrannassa, jolloin Lappeenrannan kaupunki vastaa erikoissairaanhoidossa olevien Imatralaisten oppilaiden sairaalakouluopetuksesta. **Liitteenä (7)** on VIP-luokkien, perusopetuksen ja sairaalakoulun kanssa tehtävästä työstä.

4.4.7. Kriisisuunnitelma

Opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa (OPH 532/2023). Imatralla on kaikkia esi-, perus- ja lukio-opetuksessa olevia koskeva "Imatran kaupungin koulujen ja varhaiskasvatuksen turvallisuuskansio", joka löytyy Intra-netin kautta (Päiväkodit ja koulut -> [Imatran kaupungin koulujen ja varhaiskasvatuksen turvallisuuskansio](#)). Kansio sisältää erilaisiin kriisi, uhka ja väkivalta tilanteisiin varautumisen ja niissä toimimisen ohjeistuksen.

Imatralla on koulukohtaiset pelastussuunnitelmat, jotka löytyvät rehtoreilta ja päiväkodinjohtajilta.

Opiskeluhuollon ammattihenkilöt perehtyvät näihin suunnitelmiin ja antavat tästä tiedon rehtorille, opetushenkilöstön tavoin.

4.5. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen esi- ja perusopetuksessa

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamisen lähtökohtana on jatkuva tiedonkeruu yhteisön hyvinvoinnista, missä painottuu oppilaiden näkemykset ja kokemukset. Tiedonkeruussa hyödynnetään erilaisia ja eri tasoisia kyselyitä ja tiedonsaanti tapoja. Kansallisesti tietoa saadaan THL:n joka toinen vuosi toteuttamasta kouluterveys -kyselystä, Tea-viisareista, SotkaNet-tiedoista ja muista valtakunnallisista tilastotiedoista. Kansallinen tieto on kohdennettavissa jopa koulukohtaisesti, kuten kouluterveyskyselyssä. Imatran peruskoulut sekä lukio osallistuvat tähän kyselyyn joka toinen vuosi.

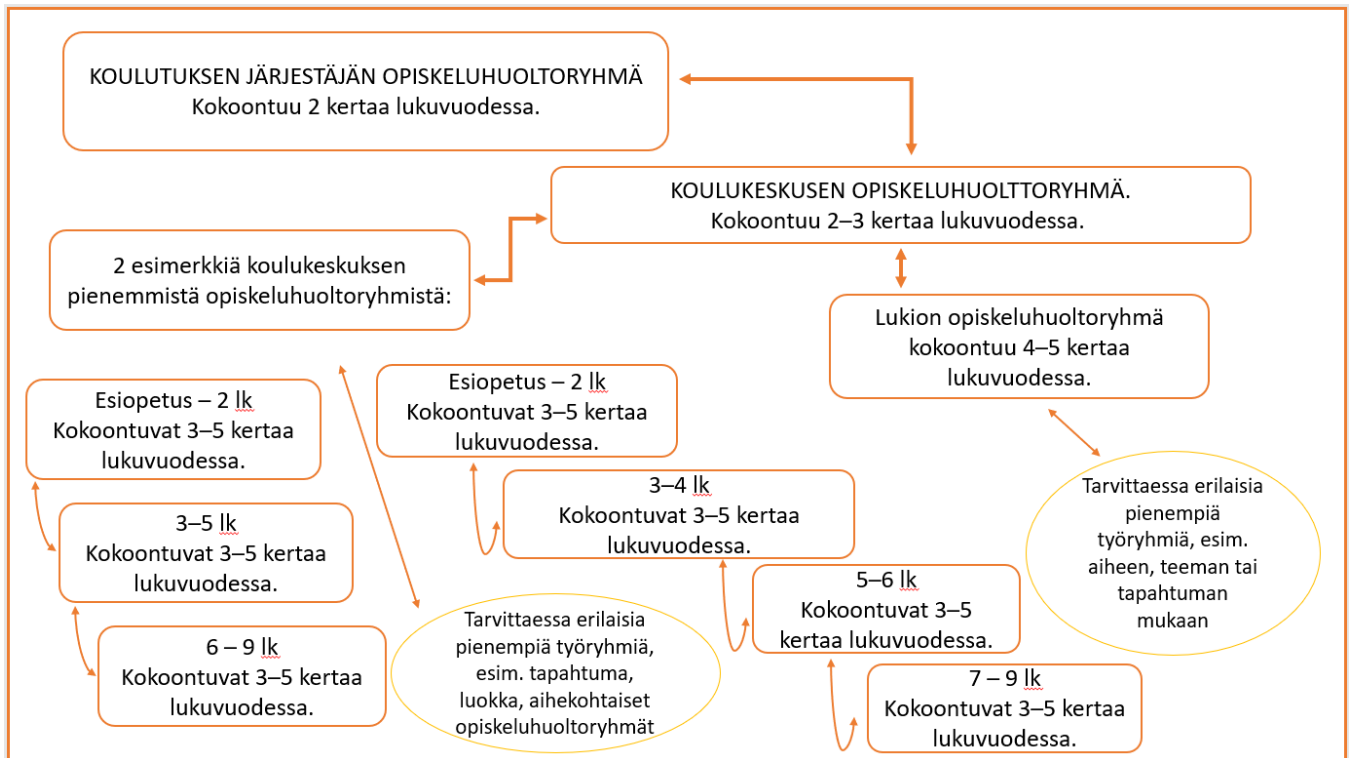
Esiopetuksessa tietoa lasten hyvinvoinnista saadaan ennen kaikkea havainnoimalla lasta sekä hänen että ryhmän toimintaa. Esiopetusikäisen hyvinvoinnin seuraamisessa voidaan käyttää esimerkiksi sosiogrammeja tai ”kiva koulupäivä” -materiaalia. Heillä keskeisessä asemassa ovat vuorovaikutustilanteissa saatu tieto sekä opetushenkilökunnan ja vanhempien havainnot. Imatralla esiopetuksessa huoltajat antavat palautetta myös sähköpostilla ja Wilma-viesteillä. Lisäksi päivittäinen kohtaaminen vanhempien kanssa luo keskusteluyhteyden, jossa myös palautteen anto on mahdollista.

Peruskoulussa toteutetaan kaikille 3–9 luokkien oppilaille **Hyvinvointikysely** kahdesti vuodessa ja 1–2 luokkien oppilaille kerran vuodessa (keväällä). Kyselyllä saadaan laajasti tietoa oppilaiden kouluun liittyvästä hyvinvoinnista. Huoltajille tarjotaan mahdollisuutta vastata **Yhteistyökyselyyn** kerran vuodessa, jotta saadaan tietoa yhteisöllisen opiskeluhuollon sekä koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämiseen. Kuraattorit voivat kerätä luokkatasoista tietoa esimerkiksi sosiogrammien avulla. Lisäksi oppilaiden hyvinvointia seurataan erityisesti **laajojen terveystarkastusten** yhteydessä 1., 5. ja 8. luokalla. Tuolloin terveystarkastuksen osana ovat **Move -testitulokset**, **opettajan arvio** oppilaan selviämistä ja hyvinvoinnista koulussa, oppilaan ja huoltajan esitietolomakkeet sekä terveydenhoitajan ja lääkärin toteuttamat terveystarkastukset. Joka toinen vuosi tehtävä **asiakastytyväisyys kysely** antaa tietoa vanhempien kokemuksista esi- ja perusopetuksesta.

Lukiossa toteutetaan lukiolaisille suunnattu **Hyvinvointikysely**. Lukiossa kyselyitä tehdään kahdesti lukuvuodessa.

Henkilöstön hyvinvointia seurataan myös erilaisilla kyselyillä. Näistä kaikista koostettua tietoa hyödynnetään yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön toteuttamisessa. Kokonaisuudesta muodostuva tietopohja mahdollistaa koulu- ja tarvittaessa ryhmäkohtaisen, yhteisöllisen, tavoitteellisen opiskeluhuoltotyön ja sen seurannan.

Opiskeluhuoltotyön toteuttaminen edellyttää yhteistyötä opiskelijoiden, perheiden, oppilaitoksessa työskentelevien aikuisten ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa (Laki OHL muuttamisesta 377/2022, 13 §). Oppilaiden ja huoltajien osallistuminen opiskeluhuoltoryhmien toimintaan on edustuksellista. Oppilaiden edustusto tulee esimerkiksi oppilaskunnan kautta ja vanhempien edustusto vanhempaintoimikunnan kautta.

Imatran opiskeluhoitoryhmien hierarkia ja kokoontumiskerrat.

Koulutuksen järjestäjän eli Imatran kaupungin opiskeluhoitoryhmä **kokoontuu 2 kertaa lukuvuodessa**. Sen tehtävä on muodostaa – mahdollisuuksien mukaan – koulukeskusten yhteisöllisen työn tavoitteista kaupunkitason teemat ja tavoitteet. Lisäksi se ohjaa ja seuraa koulukeskusten yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä.

Koko koulukeskusta koskevia opiskeluhoitoryhmiä johtaa johtava rehtori ja hänen poissa ollessaan apulaisrehtori. Hän kutsuu kokoon opetushenkilökuntaa, opiskeluhoillon henkilöstöä, oppilaiden ja huoltajien edustajat sekä muita yhteistyötahojen edustajia tarpeen mukaan. Näitä, koko koulua koskevia, opiskeluhoitoryhmiä on oltava **lukuvuodessa vähintään 2 kertaa**. Tämän opiskeluhoitoryhmän tehtävä on luoda yhteinen näkemys kouluyhteisön sen hetkisestä hyvinvoinnin tilasta kokonaisuutena ja lisätä yhteistä ymmärrystä kokonaistilanteesta. Yhteisymmärryksen seurauksena voi löytyä kaikkia koulussa olevia henkilöitä koskettava aihe/teema pienempien opiskeluhoitoryhmien yhdeksi työskentelyn kohteeksi.

Koulukeskusta koskevassa opiskeluhoitoryhmässä voidaan tarkastella esimerkiksi erilaisten, yhteisten, toimintamallien toimivuutta, tarkastaa edellisen vuoden opiskeluhoitoryhmän toimintakertomus, pohtia pienemmissä opiskeluhoitoryhmissä työstettäviä aiheita/teemoja, tarkastella saatujen kyselyvastausten tuloksia tai käsitellä yhteisöllisen opiskeluhoitotyön tukeksi laadittavan vuosikellon sisältöä. Tähän **työskentelyyn osallistuvat** edustuksellisesti opetustoimen- ja opiskeluhoillon ammattilaiset, oppilaat ja huoltajat. Oppilaiden edustaja tulee olla vähintään 1/pienempi yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä (= 3 opiskelijaa), oppilaita voi olla tätä enemmänkin. Lisäksi paikalle voidaan pyytää muiden yhteistyötahojen edustajia kuten koulun nuorisotyö, poliisi, koulurakennuksesta vastaava henkilö, koulun ruokailusta ja siivouksesta vastaavia henkilöitä.

Yksityiskohtaisemman yhteisöllisen työskentelyn koordinointi ja suunnittelu tapahtuu **pienemmissä monialaisissa opiskeluhoitoryhmissä**. **Perusopetuksessa** näitä ryhmiä on 3–5. Ne voivat muodostua esimerkiksi ”Esi- ja alkuopetuksen” (esiopetus, 1 ja 2 luokka), ”Alakoulun” (3–5 luokka) ja ”Yläkoulun” (6–9 luokka) tai esiopetus–2 luokan, 3–4 luokan, 5–6 luokan, 7–9 luokan ryhmistä.

Ryhmien luokkatasoinen jako muodostuu koulun yhteisöllisen hyvinvointityön tarpeen mukaan. **Lukiossa** on yksi monialainen opiskeluhoitoryhmä. Nämä kokoontuvat **3–5 kertaa lukuvuodessa**. Tarpeen mukaan pienempien opiskeluhoitoryhmien tapaamisia voi olla edellä mainittua enemmänkin.

Pienempien opiskeluhoitoryhmien kokouksia/työskentelyä johtaa johtava rehtori, apulaisrehtori tai muu nimetty vastuuhenkilö, joka on myös koollekutsujana ja puheenjohtajana. Tiimin johtamisesta vastaava henkilön pitää olla nimetty ja hänellä tulee olla varahenkilö. Lisäksi jokaisessa ryhmässä voi olla erikseen nimetty sihteeri. Jokaisessa kokouksessa on tärkeää olla mukana vähintään 2 oppilasta. Oppilaita voi olla myös enemmän, esimerkiksi 2–3/luokka-aste. Huoltajat osallistuvat näihin opiskeluhoitoryhmien tapaamisiin tarpeen mukaan, joko kokoukseen osallistuen tai esimerkiksi vanhempaintoimikunnan työskentelyn kautta. Tuolloin käsiteltävä asia viedään vanhempaintoimikuntaan, josta se palautuu yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tietoon. Opetushenkilöstön lisäksi näissä tulee olla edustettuna myös opiskeluhoiton työntekijöitä. Näissä ryhmissä käydään tarkemmin läpi hyvinvointitietoa (ainakin: Hyvinvointi- ja Kouluterveyskyselyistä sekä laajoista terveystarkastuksista kertynyt tieto), jota tulkitaan työntekijöiden ja oppilaiden/opiskelijoiden arjen havaintoihin peilaten. Tämän tiedon ja keskustelun pohjalta mietitään, miten vastauksista ja kokemuksista nouseviin aiheisiin puututaan. Suunnitellaan käytännön toimet asioiden ratkaisemiseksi/parantamiseksi ja yhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi sovitaan käytännön toimille vastuuhenkilöt sekä toteutus- ja seuranta aikataulu.

Tarpeen mukaan koulussa/oppilaitoksessa voidaan muodostaa **pienempiä yhteisöllisiä opiskeluhoitoryhmiä**. Näiden ryhmien työskentelyä voi johtaa rehtoreiden lisäksi joku muu tehtävään valittu vastuuhenkilö, joka toimii ryhmän puheenjohtajana. Koulun johtajien on kuitenkin oltava tietoisia ryhmän olemassaolosta, tarkoituksesta, tavoitteista ja toimintatavoista. Ollakseen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä se vaatii myös opiskeluhoiton ammattilaisen osallistumista. Ryhmä voi kokoontua esimerkiksi luokkatasoisesti, yhden luokan, luokka-asteen tai teeman/aiheen/tapahtuman ympärille.

Opiskeluhoitotyöstä laaditaan vuosikello, joka liitetään osaksi koulun vuosikelloa tai sulautetaan sen sisälle. Vuosikellossa näkyvät opiskeluhoitoryhmien kokoontumisajat ja Hyvinvointikyselyiden toteutusaikataulu. Toiminnallisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistuttua vuosikellossa huomioidaan tarkemmin, mitä konkreettisia toimia yhteisöllinen opiskeluhoitotyö sisältää ja missä aikataulussa.

Tarkemmin yhteisöllisen, monialaisen, opiskeluhoitotyön koulukohtaisia suunnitelmia ja toteutuksen ratkaisuja kuvataan vuosittain toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus suunnitelmassa. Tässä kohdassa voidaan huomioida ajantasaisesti opiskeluhoitoon liittyviä kouluyhteisön erilaisia tarpeita ja erityispiirteitä. Toiminnalliset tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelmat liitetään osaksi koulukohtaista vuosisuunnitelmaa ja opiskeluhoiton toteutumisen arvio osaksi vuosittaista vuosikertomusta.

4.6. Yhteisöllisen opiskeluhoiton toteuttaminen lukiopetuksessa

Yhteisöllisen opiskeluhoiton toteuttamisen lähtökohtana on jatkuva tiedonkeruu yhteisön hyvinvoinnista. Tiedonkeruussa painottuu opiskelijoiden näkemykset ja kokemukset. Tiedonkeruussa hyödynnetään erilaisia ja eri tasoisia kyselyitä ja tiedonsaanti tapoja. Kansallisesti tietoa saadaan THL:n (terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen) joka toinen vuosi toteuttamasta kouluterveys -kyselystä, Teaviisareista, Sotka-net-tiedoista ja muista valtakunnallisista tilastotiedoista. Kansallinen tieto on kohdennettavissa jopa oppilaitoskohtaisesti, kuten kouluterveyskyselyssä.

Imatran yhteislukiossa toteutetaan Hyvinvointikysely syys- ja kevätlukukaudella, josta saadaan hyvinvointitietoa esimerkiksi kouluyhteisöön kuulumisesta, kiusaamisesta, uupumisesta/jaksamisesta ja avunsaannin lähteistä. Lukio osallistuu joka toinen kevät valtakunnalliseen Kouluterveyskyselyyn. Osaltaan koulun keskeyttäneiden tilasto kertoo myös oppilaiden hyvinvoinnista. Yhteisötason tietoa

saadaan myös lukion terveydenhoitajalta, kuraattorilta ja psykologilta. Tietoa voidaan saada myös oppiaineista saatavan palautekyselyn kautta.

Imatran yhteislukio **osallistuu 2 kertaa lukuvuodessa olevaan koko Mansikkalan koulukeskusta** koskevaan monialaiseen oppilashuoltoryhmään. Koulukeskuksen yhteisöllistä oppilashuoltoryhmää johtaa Mansikkalan koulun rehtori. Tämän opiskeluhuoltoryhmän tehtävä on luoda yhteinen näkemys kouluyhteisön sen hetkisestä hyvinvoinnin tilasta kokonaisuutena, lisätä yhteistä ymmärrystä kokonaistilanteesta ja yhteisistä toimintatavoista koko oppilaitoksen hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteisymmärryksen seurauksena voi löytyä kaikkia koulussa olevia henkilöitä koskettava aihe/teema pienempien opiskeluhuoltoryhmien yhdeksi työskentelyn kohteeksi.

Lukiossa on vain yksi opiskeluhuoltoryhmä koskien kaikkia vuosiluokkia, jota johtaa rehtori tai apulaisrehtori. Lukion hyvinvointitietona käsitellään ainakin lukion Hyvinvointikyselystä ja Kouluterveyskyselystä sekä terveystarkastuksista kertynyttä tietoa. Opiskelijoille tehdyn kyselyn perusteella heistä paras tiedon keruu menetelmä ovat kyselyt syksyllä ja keväällä. Kouluterveyskyselyn tietoja pystyi opiskelijoiden mukaan käyttämään opiskelijoiden hyvinvoinnin seurantatietona.

Lukion oma moniammatillinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu **4–5 kertaa vuodessa**, lähtökohtaisesti kerran opintojaksossa. Työskentelyä johtaa rehtori/apulaisrehtori. Mukana ovat: opiskelijakunnan edustaja/edustajat, apulaisrehtori, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi ja muita mahdollisia henkilöitä.

Yhteisöllistä työtä raamittaa osaltaan opiskeluhuollon vuosikello, johon on merkitty yhteisöllisten opiskeluhuoltoryhmien kokoontumiset sekä yhteisten tapahtumien ja teemojen aikatauluja. Vuosikellon suunnittelussa huomioidaan myös opiskelukunnan tapahtumakalenteri. Vuosikelloa laaditaan lukuvuoden ensimmäisessä yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, joten siihen tulee varata riittävästi aikaa. Tapahtumia tai kyselyiden pohjalta nousseita interventioita voidaan suunnitella tarkemmin ja toteuttaa pienemmissä ryhmissä, joiden toiminnan sisällöstä on sovittu monialaisessa, yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä.

Tarkemmin yhteisöllisen, monialaisen, opiskeluhuoltotyön koulukohtaisia suunnitelmia ja toteutuksen ratkaisuja kuvataan toiminnallisessa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelmassa. Tässä kohdassa voidaan huomioida ajantasaisesti oppilas- ja opiskeluhuoltoon liittyviä yhteisön erilaisia tarpeita ja erityispiirteitä. Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma liitetään osaksi vuosisuunnitelmaa ja sen toteutumisen arvio liitetään osaksi vuosikertomusta.

5. Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Opiskelijoiden ongelmien hoito vaatii usein monialaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken oppilaitoksen sisällä ja joskus myös muiden tahojen kanssa. Monialainen työ varmistaa pulmien kokonaisvaltaisen tarkastelun sekä monipuolisen tuen opiskelijalle. (Hietanen-Peltola ym. 2022.) Yksilökohtainen opiskeluhuolto koskee yksittäistä oppilasta, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. **Tähän ryhmään tulee kuulua ainakin yksi opiskeluhuollon palveluiden ammattihenkilö.**

Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea. (OPH 532/2023.) Koulun johto vastaa opetuksen ja ohjauksen sekä osaltaan opiskeluhuollon ja oppimisen tuenjärjestämisestä kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilas saa ohjausta, opetusta ja opiskeluhuollon tukea. Tämä edellyttää yhteistyötä oppilaiden, huoltajien, muiden opettajien ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. (OPH 2014.)

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan tässä laissa yksittäiselle opiskelijalle annettavia:

1. koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja

2. opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
3. monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa
4. jäljempänä 10 §:ssä tarkoitettuja koulutuksen järjestäjän järjestämiä sosiaali- ja terveyspalveluja.
(OHL 1287/2013, 5§.)

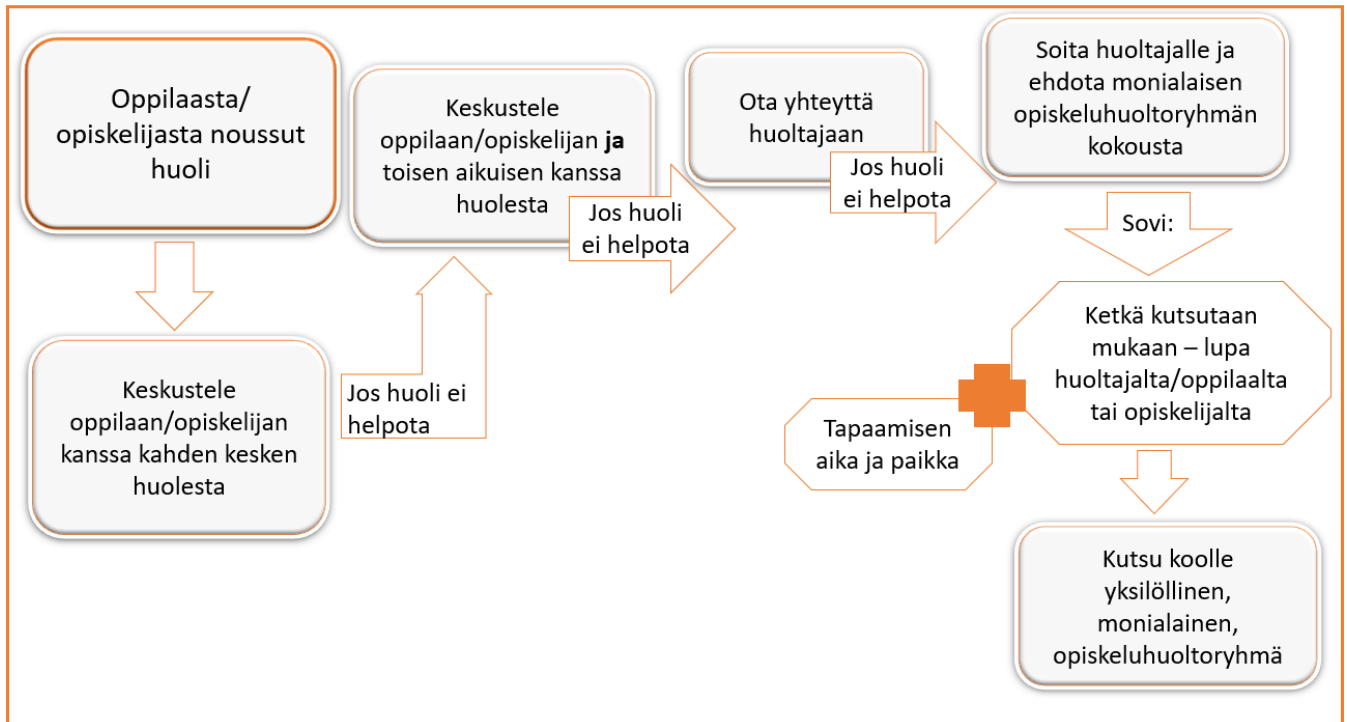
Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskeissa toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. (OHL 1287/2013, 18§, OPH 532/2023, Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992, 7§.) Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja (OHL 1287/2013, 18§). Täysi-ikäistä potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Jos hän ei pysty päättämään hoidostaan, häntä on hoidettava yhteistyössä hänen laillisen edustajansa kanssa. Tässä on pyrittävä selvittämään, mikä olisi potilaan toive ja etu. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992, 7§.) Salassapitosäädösten estämättä, on oppilaan oppilashuoltotyöhön osallistuvilla oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja tämän lain mukaisesti opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot (Perusopetuslaki 628/1998, muutos 1288/2013, 40§).

Imatralla aikuisen huolestuessa oppilaasta/opiskelijasta, hän ottaa ensin asian puheeksi oppilaan kanssa. Keskustelun perusteella päätetään, pystytäänkö etenemään yksilökohtaisen opiskeluhoilto -mallin mukaan, vai tarvitaanko tilanteen luonteenvuoksi muita toimintatapoja. Kiireellisissä, vakavissa, tilanteissa voidaan joutua tekemään heti oppilaan kanssa käydyin keskustelun jälkeen lastensuojeluilmoitus, ottamaan yhteyttä lastensuojelunpäivystykseen (p. 040 353 9970), lasten- ja nuortentalon (yli 18-vuotiaan kohdalla aikuistentalon) päivystykseen tai oppilaan/opiskelijan huoltajaan.

Imatralla (esi-, perus- ja lukio-opetuksessa) toimitaan, kokonaisuudessaan, yhteisesti sovitun yksilökohtaisen opiskeluhoilto -mallin mukaan. Eli kun sinulla herää (ei akuutti) huoli oppilaasta/opiskelijasta:

1. Keskustele huolesta ensin oppilaan/opiskelijan kanssa kahden kesken. Kerro huolen syystä ja toivottavasta lopputuloksesta. Miettikää yhdessä, miten haluttu tulos voidaan saavuttaa.
2. Jos huoli ei poistunut, ota asia puheeksi oppilaan ja toisen aikuisen kanssa. Tämä toinen aikuinen valikoituu sen mukaan, kenellä on mahdollisuuksia auttaa tilanteen korjaantumisessa. Tilanteen mukaan hän voi olla esimerkiksi: luokanvalvoja/ryhmänohjaaja, erityisopettaja, kuraattori, terveydenhoitaja tai koulunkäynnin ohjaaja. Kerro tulevasta yhteydenotosta huoltajaan. Kerro oppilaalle monialaisesta, yksilöllisestä, opiskeluhoiltoryhmästä.
3. Ota yhteyttä huoltajaan oppilaan huolesta ja pohtikaa yhdessä keinoja tilanteen parantamiseksi. Kerro huoltajalle monialaisesta, yksilöllisestä, opiskeluhoiltoryhmästä.
4. Jos huoli ei poistu ota yhteyttä huoltajaan ja ehdota monialaista, yksilöllistä, opiskeluhoiltoryhmää.
5. Kysy lupa siihen, ketkä asiantuntijat voivat ryhmään osallistua. Kirjallinen lupa voidaan pyytää ennen yksilöllisen opiskeluhoiltoryhmän tapaamisen alkua, kun kaikki ovat paikalla ja se voidaan kirjata Muistio -lehdelle, kokouksen alkutietoihin.
6. Kokoukseen kutsutaan oppilaan / huoltajan toiveiden mukaan moniammatillinen edustus.
7. Sovi kokousaika ja paikka kokouksiin osallistuvien kesken.
8. Kokouksessa sovitaan toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi, niiden vastuhenkilöt ja aikataulu.
9. Kokouksessa sovitaan miten ja milloin tilannetta arvioidaan. *Mikäli tilanne ei ole 1. seurantatapamiiseen mennessä muuttunut*, tulee yksilöllisiä, moniammatillisia, opiskeluhoiltoryhmän tapaamisia jatkaa. Tarvittaessa voidaan mukaan kutsua myös muita henkilöitä esimerkiksi lapsiperhesosiaalityöstä, lastensuojelusta tai kehityksellisistä palveluista.
10. Muistio palaverista kirjataan Wilmaan, osaksi opiskeluhoiltokertomusta, Wilman muistiolehdelle.

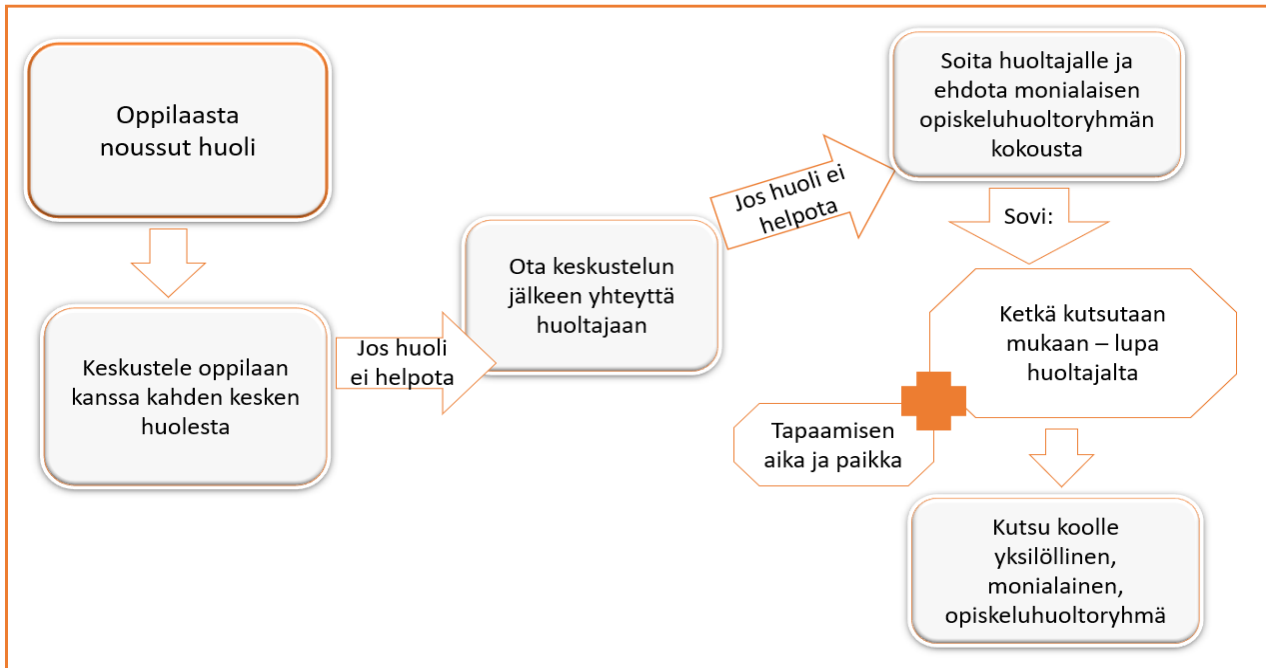
11. Saman asian käsittelyn jatkuessa, kirjaus tehdään samaan muistiolehteen, edellisen muistion jatkoksi. Käsiteltäessä uutta asiaa tai oppilaan siirtyessä esimerkiksi alakoulusta yläkouluun, avataan uusi lehti, joka aloittaa uuden yhtenäisen kertomuksen.
12. Wilman Muistio-välilehdellä olevat kokousmuistiot muodostavat yhtenäisen opiskeluhuoltokertomuksen.

Mallikuvio, miten iältään vanhemman perusopetuksen oppilaan tai lukiolaisen tilanteessa kootaan monialainen yksilökohtainen opiskeluhuoltoryhmä.

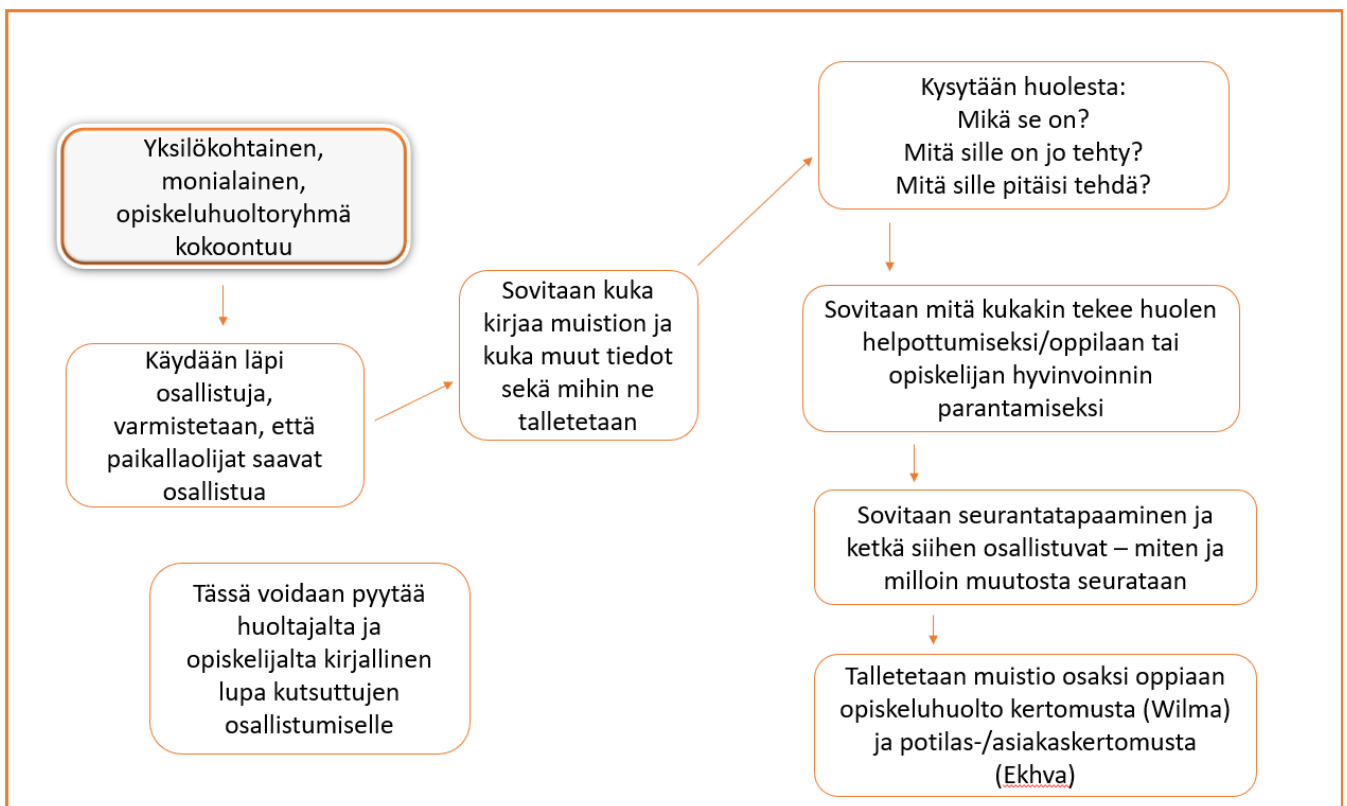
Monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa varten kootaan tapauskohtaisesti moniammatillinen asiantuntija ryhmä. Ryhmän kokoaa se, jolla huoli herää. (Kuntaliitto 2022.) Oppilaalla/opiskelijalla itsellään tai hänen huoltajallaan on oikeus pyytää yksilöllisen opiskeluhuoltoryhmän tukea omaan/lapsensa tilanteen helpottamiseksi. Tässä tilanteessa opetus- tai sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten on hyvä auttaa oppilasta/opiskelijaa tai tämän huoltajaa ryhmän kokoamisessa.

Ryhmän jäsenet osallistuvat ryhmän toimintaan vain opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa suostumuksella lapsen ikä huomioiden. Pienten lasten, esimerkiksi esikoulu- ja alkuopetuksen oppilailla, suostumuksen antaa aina huoltaja. Asiantuntija ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. (Kuntaliitto 2022.) Oppilaan / opiskelijan ja/tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä (OHL 1287/2013, 19§).

Mallikuvio, miten iältään nuoremmassa perusopetuksen oppilaan tai esikoululaisen tilanteessa kootaan monialainen yksilökohtainen opiskeluhooltoryhmä.

Yksilökohtaisen opiskeluhooltoryhmän kokouksessa voidaan hyödyntää TLP (=Toimiva lapsi ja perhe):n toimintamallia, niin kokoon kutsumisessa, kokouksessa kuin jatkotyöskentelystä ja seurantatapaamisesta sopimisessakin.

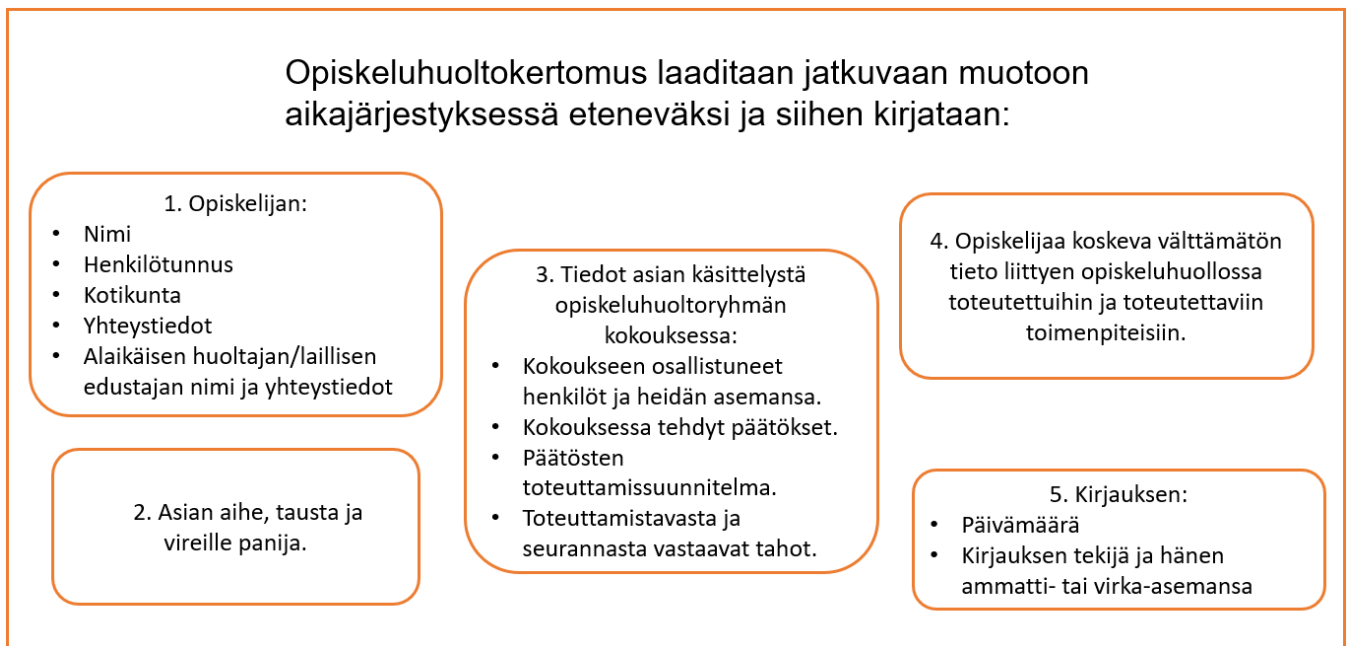
Kuvio yksilökohtaisen, monialaisen, opiskeluhooltoryhmän kokouksesta.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava opiskelijan opiskeluhuollon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstö sekä muut opiskeluhuoltoa ammattihenkilöt kirjaavat opiskelijan yksilöllisen opiskeluhuoltoryhmän kokouksen asioita asiakas- ja potilaskertomukseen. (Laki OHL muuttamisesta 377/2022, 20§.)

Opiskeluhuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan:

1. nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
2. asian aihe, tausta ja vireille panija
3. tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
4. suunnitelma toimenpiteistä; niiden toteuttamisesta ja seurannasta sekä niistä vastaavat tahot
5. opiskelijaa koskeva välttämätön tieto opiskeluhuollossa toteutettuihin ja toteutettaviin toimiin liittyen
6. kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

(Laki OHL muuttamisesta 377/2022, 20§)

Kuvio opiskeluhuoltokertomukseen tulevista kirjauksista.

Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeen ja hoidon tarpeen arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. (Sote järjestämislaki 612/2021, 4§.) Hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa asukkaiden sairaanhoitopalvelut. Hoito on toteutettava tarkoituksenmukaisella tavalla ja yhteistyöllä. (TervHL 1326/2010, 24§.)

Näin ollen Imatralla asuvien lasten ja nuorten terveyden-, sairaanhoidon- ja sosiaalityön palveluista vastaa kokonaisuudessaan Ekhva. Yksilöllisen opiskeluhuoltoryhmän tapaamisen pohjalta oppilas/opiskelija/perhe voidaan ohjata heille sopiviin sosiaali- ja terveystalouteihin. Tarkempia tietoja erilaisista palvelumuodoista löytyy esimerkiksi Ekhva:n kotisivuilta, lasten- ja perheiden palveluiden

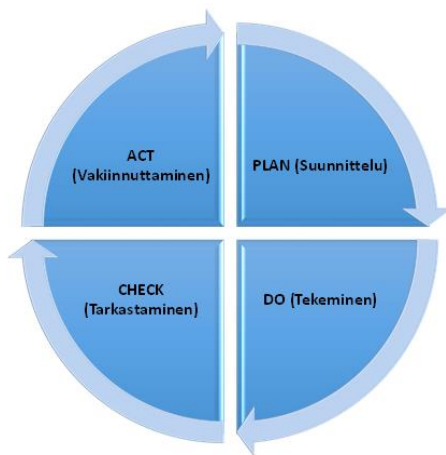
kohdalta. Opiskeluhoollon ammattihenkilön on luontevaa toimia tässä lapsen/nuoren/perheen apuna ja tukena. Hän voi auttaa kokonaistilanteen arvioinnissa ja sopivimman auttamistahon löytymisessä oman osaamisensa ja verkostojensa kautta.

6. Opiskeluhooltosuunnitelman toteutuksen seuranta

Sekä kunnan että hyvinvointialueen on strategioissaan edistettävä asukkaidensa/alueella olevien ihmisten hyvinvointia ja terveyttä omien lakisääteisten velvoitteidensa mukaisesti. Molempien on raportoitava ihmisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttamisen toimenpiteistä vuosittain omille valtuustoilleen. Lisäksi kerran valtuustokaudessa (1x/4 vuotta) molempien on valmisteltava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma kuntalaisten/alueen ihmisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämiseksi tehdyistä toimenpiteistä. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/20201, 6§ ja 7§.)

Opetushallitus ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos seuraavat yhteistyössä opiskeluhoollon toteutumista ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti (OHL 1287/2013, 25§). Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja tarkistetaan tarvittaessa (OPH 532/2023). Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta (OHL 1287/2013, 26§). Koulutuksen järjestäjän on arvioitava opiskeluhoollon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi on osallistuttava ulkopuoliseen opiskeluhooltoon koskevaan arviointiin. Arvioinnin keskeiset tulokset on julkistettava (Laki muutos OHL 633/2021, 25§).

Opiskeluhoollotyössä tavoitteena on dynaaminen muutos, niin Imatran kaupungin kuin koulukohtaisen työskentelyinkin osalta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita muutosta muutoksen vuoksi vaan, muutosta tarpeen mukaan. Tätä muutosta kuvaa hyvin PDCA-malli.

(Heikkinen & Sivonen 2021.)

Seuranta (tarkastaminen) on siis samalla tiedonkeruuta tulevan toiminnan suunnittelua ja tekemisen toteuttamista varten. Seuranta raamittaa toiminnan arvioimista ja auttaa osaltaan vakiinnuttamaan suunnitelmallista ja pitkäjännitteistä yhteisö- ja yksilökohtaisen opiskeluhoollotyön toimintaa. Vakiinnuttaminen tarkoittaa toimivien ratkaisujen/toimintamallien/käytänteiden käytön jatkamista ja toisaalta toimimattomista tavoista luopumista. Jos toimimaton tapa edellyttää edelleen toimintaa, lähdetään miettimään suunnittelukohdassa uutta ratkaisua tilanteeseen. Näin käynnistyy uusi sykli toiminnan kehittämisessä.

Tärkein opiskeluhuollon toteutumisen mittari on hyvinvoiva kouluyhteisö, johon kuuluvat kaikki oppilaat ja opiskelijat sekä koulussa työskentelevät aikuiset. Heiltä tuleva hyvinvointitieto (kyselyt, palautteet, kohtaamiset) kertoo eniten opiskeluhuoltotyön onnistumisesta.

6.1. Opiskeluhooltosuunnitelman toteutumisen seuranta esi- ja perusopetuksessa

Imatralla toteutumista seurataan vuosittain ja koulukeskus sekä lukio kohtaiset seurantatulokset raportoidaan kaupungin opiskeluhooltoryhmälle. Tiedot kerätään kuluneelta lukuvuodelta ja viedään keväällä Imatran kaupungin/koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltoryhmään. Ne muodostavat osan myös koulun vuosikertomuksen raporttia, joka talletetaan Wilmaan. Tämä on opiskeluhooltosuunnitelman omavalvontaa.

Imatralla on sovittu, että osa opiskeluhuollon toteutuksen seurannan mittareista ovat samoja, kuin Lapsi ystävällinen -kunta hankkeessa. Näitä yhteisiä mittareita ovat kiusaamisen ennaltaehkäisevästä toiminnasta tiedottaminen kahdesti lukuvuodessa. Tiedotustilaisuudessa on vierailija eli esimerkiksi koulupoliisi tai nuortenoikeusavustaja. Yläkoululaisille järjestettävän Hyvinvointi päivä -tapahtuma toteutuminen 1 kerran lukuvuodessa. Lisäksi yhtenä mittarina on THL:n tekemän kouluterveyskyselyn vastausten hyödyntäminen yhteisöllisessä oppilas- ja opiskeluhooltotyössä.

Yhteisöllisen opiskeluhooltotyön mittareina käytetään yhteisesti sovittujen toimien toteutumista. Tavoitteena on saada tietoa toiminnan toteutumisesta ja sen laadusta. Tämän tiedon pohjalta voidaan kehittää opiskeluhooltotyötä. Seurantatiedot ovat osa opetuksen vuosikertomusta.

Seurattavia/raportoitavia asioita ovat:

- Suunnitelma/Vuosikello opiskeluhooltoryhmän kokouksista, mikä on laadittu lukuvuoden alussa.
- Opiskeluhuollon palveluista tiedottamisen toteutuminen 2 kertaa lukuvuodessa.
- Kiusaamisen ennaltaehkäisystä ja siihen puuttumisesta tiedottaminen 2 kertaa lukuvuodessa. Tiedotustilaisuudessa on mukana joku koulun ulkopuolinen toimija.
- Koko koulukeskuksen, rehtorihoitoisten opiskeluhooltoryhmien toteutuminen vähintään 2 kertaa lukuvuodessa.
- Pienempien, yhteisöllisten, monialaisten, opiskeluhooltoryhmien toteutuminen vähintään 3–5 kertaa lukuvuodessa.
- Muiden, tarpeen mukaan, koottujen yhteisöllisten opiskeluhooltoryhmien kokoontumisten määrää.
- Hyvinvointikyselyiden toteuttamisella 2 kertaa vuodessa oppilaille 3–9 luokkien oppilaille ja kerran vuodessa 1–2 luokkien oppilaille.
- Yhteistyökyselyn toteuttaminen kerran vuodessa huoltajille.
- Hyvinvointikyselyiden vastausten hyödyntäminen osana yhteisöllisen työskentelyn tietoperustaa.
- Laajoista terveystarkastuksista kertyneen tiedon hyödyntäminen osana yhteisöllisen työskentelyn tietoperustaa.
- Useamman oppilaan/opiskelijoiden ja huoltajien osallistuminen koko koulukeskuksen yhteisölliseen opiskeluhooltoryhmään.
- Oppilaiden osallistuminen pienempien monialaisten opiskeluhooltoryhmien toimintaan.
- Hyvinvointi päivän toteutuminen kerran vuodessa yläkoulun oppilaille.

6.2. Opiskeluhooltosuunnitelman toteutumisen seuranta lukiopetuksessa

Imatralla toteutumista seurataan vuosittain ja seurantatulokset raportoidaan kaupungin opiskeluhooltoryhmälle. Tiedot kerätään edelliseltä lukuvuodelta ja viedään kaupungin opiskeluhoollon ensimmäiseen kokoukseen lukuvuoden alussa. Ne voivat muodostaa osan myös koulun

vuosikertomuksen raporttia. Tiedot voi laittaa lukuvuoden aikana tai koota lukuvuoden lopuksi. Tämä on opiskeluhoitosuunnitelman omavalvontaa.

Lukiossa yhteisöllisen työn seurattavia mittareita ovat:

- Opiskeluhoillon vuosikellon olemassaolo.
- Koko koulukeskuksen, rehtorijohtoisten opiskeluhoitoryhmien toteutuminen 2 kertaa lukuvuodessa.
- Lukion omaan, yhteisöllisten, monialaisten, opiskeluhoitoryhmien toteutuminen vähintään 4–5 kertaa lukuvuodessa.
- Opiskelijoiden osallistuminen lukion opiskeluhoitoryhmien kokoontumisiin.
- Muiden, tarpeen mukaan, koottujen yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien kokoontumisten määrää.
- Hyvinvointikysely toteutuminen 2 kertaa vuodessa sekä tiedon hyödyntäminen.
- Terveystarkastuksista kertyneen tiedon hyödyntäminen osana yhteisöllisen työskentelyn tietoperustaa.
- Useamman oppilaan/opiskelijan ja huoltajien osallistuminen koko koulukeskuksen yhteisölliseen opiskeluhoitoryhmään.
- Yhteisöllisten tapahtumien/teemaviikkojen toteutuminen.

7. Opiskeluhoitosuunnitelman ajantasaistaminen

Kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan toimintaa koskeva lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa (Lastensuojelulaki 417/2007, 12§). Opiskeluhoitosuunnitelmat tulee liittää lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Koulutuksen järjestäjän on seurattava opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista oppilaitoksissa ja tarkistettava sitä tarvittaessa. (Laki OHL muuttamisesta 337/2022, 13§.)

Imatran kaupungin kevään opiskeluhoitoryhmässä kerätään palautetta toteutuneesta opiskeluhoitotyöstä ja opiskeluhoitosuunnitelman toimivuudesta. Opiskeluhoitosuunnitelma päivitetään tarvittaessa tarkastuksen ja palautteen perusteella. Opiskeluhoitosuunnitelman koulukohtainen osa eli toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tarkistetaan syksyn opetuksen järjestäjän monialaisessa opiskeluhoitoryhmässä. Samalla tarkastetaan edellisen lukuvuoden arviointi raportti aiemmasta yhteisöllisestä opiskeluhoitotyöstä, mikä on kirjattuna opetuksen vuosikertomukseen.

Imatran kaupungin/koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma tarkastetaan ja päivitetään samanaikaisesti hyvinvointialueen opiskeluhoitosuunnitelman päivittämissaika-aulun kanssa. Hyvinvointialueen opiskeluhoitosuunnitelma on päivitettävä kerran hyvinvointialueen valtuustokauden aikana. Imatran hyvinvointilautakunta hyväksyy Imatran, koulutuksen järjestäjän, opiskeluhoitosuunnitelman. Hyvinvointialueen opiskeluhoitosuunnitelman hyväksyy hyvinvointialueen aluevaltuusto.

8. Lähteet

- Heikkinen, K. & Sivonen, A. 2021. Vaikuttava ammatillinen pedagogiikka. Kehitä ja kehity – PDSA-syklin mukainen jatkuva kehittäminen toteutuneissa oppimisprojekteissa. <https://esignals.fi/research/2021/06/24/kehita-ja-kehity-pdsa-syklin-mukainen-jatkuva-kehittaminen-toteutuneissa-oppimisprojekteissa/#3c19304c>. Haettu 29.3.2023.
- Hietanen-Peltola, M. ja Ulla Korpilahti, U. (toim.). 2015. Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos. Opas ympäristön ja yhteisön monialaiseen tarkastamiseen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Ohjeistus 7/2015. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126936/URN_ISBN_978-952-302-505-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Haettu 27.3.2023.
- Hietanen-Peltola, M., Laitinen, K., Autio, E. ja Palmqvist, R. (toim.). 2018. THL. Yhteisestä työstä hyvinvointia: opiskeluhoitoryhmä perusopetuksessa. Ohjaus 9/2018. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136782/Ohjaus%202018_009_verkko_20180117.pdf?sequence=4&isAllowed=y.
- Hietanen-Peltola, M., Rautava, M., Laitinen K. ja Autio E. (toim.). 2019. Kohtaaminen keskiössä: Lapsi- ja nuorilähtöisyys opiskeluhoollon palveluissa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Ohjaus 2/2019. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137983/URN_ISBN_978-952-343-307-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Haettu 28.3.2023.
- Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J., Laitinen, K. ja Vaara, S. 2022. Kohti yhteistä työtä hyvinvointialueilla: Opiskeluhoollon palvelujen seuranta OPA 2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 11/2022. Helsinki. 2022. ISBN 978-952-343-931-3. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/145353/URN_ISBN_978-952-343-931-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Haettu 16.3.2023.
- Hietanen-Peltola, M., Ahvalo, J. ja Jahnukainen, J. 2023. Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositukset 2023. Ohjaus 9/2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146482/URN_ISBN_978-952-408-082-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Haettu 11.6.2024.
- Kuntaliitto. 2022. Opiskeluhoollon järjestäminen 2023. Pikaopas muutoksessa. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2210-opiskeluhoollon-jarjestaminen-2023>.
- Lait ja säädökset löytyvät finlexistä. [Etusivu - FINLEX®](https://www.finlex.fi/etusivu). [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 | EDILEX](https://www.finlex.fi/etusivu/oppilas-ja-opiskelijahuoltolaki-1287/2013).
- Markkanen, E-L., Rumpu, N., Saarinen, J., Hyvärinen, N., Henriksson, P., Lantela, L., Lumme, M., Paalasmaa, J., Palmu, M. ja Palmu, I. 2022. Sitouttavan kouluyhteisön arviointi. Arvioinnin väliraportti. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 20:2022. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2022/09/SKY-valiraportti_verkkosivuille.pdf. Haettu 28.3.2023.
- OHL 1287/2013. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](https://www.finlex.fi/etusivu/oppilas-ja-opiskelijahuoltolaki-1287/2013-Ajantasainen-lainsaadanto-FINLEX). Haettu 10.3.2023.
- OPH. 2014. Opetushallitus: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 104/011/2014. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tekstikappale/429108>. Haettu 12.3.2023.
- OPH. 2017. Opetushallitus. Perusopetukseen valmistava opetus. Opetushallitus 4:2017. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetukseen-valmistava-opetus.pdf>. Haettu 28.3.2023.

OPH. 2022. Opetushallitus. Varhaiskasvatus suunnitelman perusteet 2022. Määräykset ja ohjeet 2022:2a.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_1.pdf. Haettu 3.4.2023.

OPH. 2023a. Opetushallitus. Ennaltaehkäisevä päihdetyö yhteisöllisessä opiskeluhollossa.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ehkaiseva-paihdeyoyhteisollisessa-opiskeluhollossa>. Haettu 22.3.2023.

OPH. 2023b. Opetushallitus. Ehkäisevän päihdetyön johtaminen kouluissa ja oppilaitoksissa.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ehkaisevan-paihdeyoyjohtaminen-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>. Haettu 30.3.2023.

OPH. 532/2023. Opetushallitus: Muutosmääräykseen OPH 532-2023 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 koskien poissaolojen ehkäisemistä sekä poissaolojen suunnitelmallista seuraamista ja niihin puuttumista.

OPH. 2023 c. Kurinpitokeinot ja turvaamistoimenpiteet perusopetuksessa.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kurinpitokeinot-ja-turvaamistoimenpiteet-perusopetuksessa>. Haettu 27.3.2023.

Opinto-opas lv. 2022–2023. https://www.imatra.fi/sites/default/files/2023-01/lukion_opinto-opas_2022-2023.pdf. Haettu 28.3.2023.

Laki OHL muuttamista 633/2021. Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 633/2021. [Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1 ja 9 §:n... 1225/2020 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#). Haettu 17.3.23.

Laki OHL muuttamisesta 1146/2021. Laki oppilas- ja opiskeluholtolain muuttamisesta 1146/2021. [Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain... 1146/2021 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#). Haettu 10.6.2024.

Laki OHL muuttamisesta 377/2022. Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 377/2022. [Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain... 377/2022 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#). Haettu 29.3.2023.

STM. 2021. Laukkanen, E ja Ruokonieni, P. (toim.). Turvallinen lääkehoito. Opas

lääkehoitosuunnitelman laatimiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2021:6.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162847/STM_2021_6.pdf?sequence=3&isAllowed=y. Haettu 30.3.2023.

THL. 2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus.

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoolto/yhteisollinen-opiskeluhoolto/terveellisuuden-turvallisuuden-ja-hyvinvoinnin-tarkastus>. Haettu 27.3.2023.

THL. 2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Opiskeluhoolto. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoolto>. Haettu 11.3.2023.

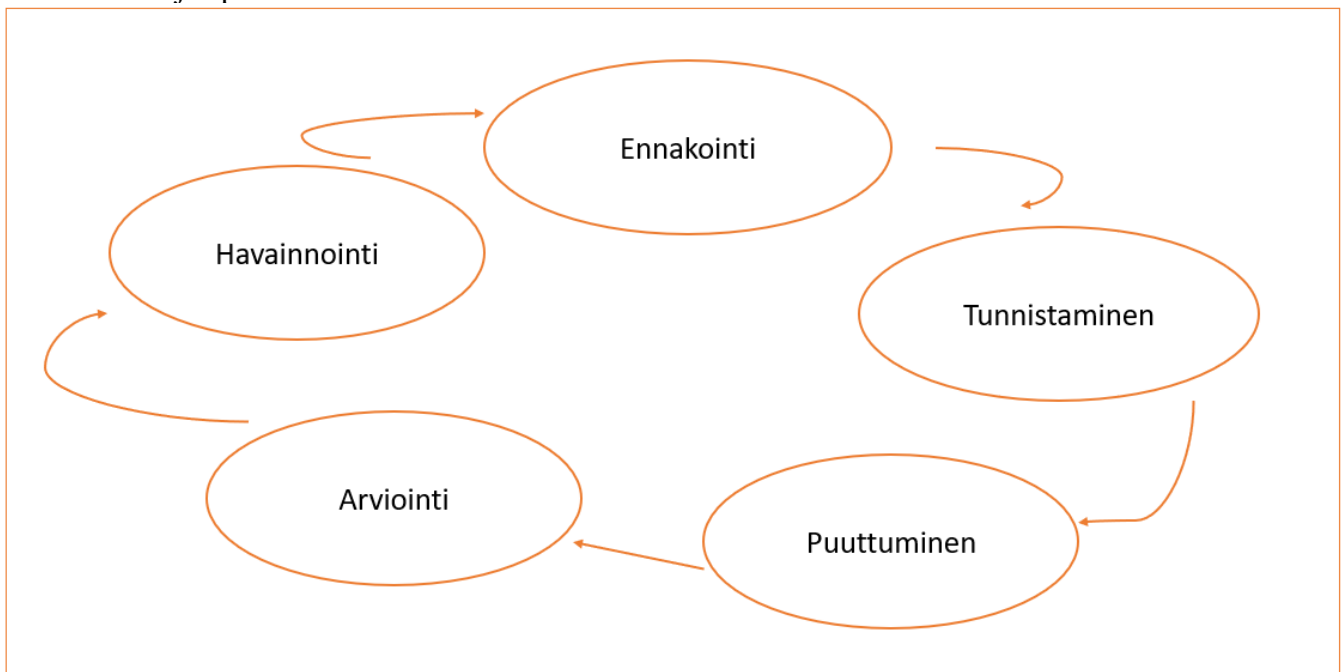
Liite 1, Esiopetuksen kiusaamisen ehkäisyn ja siihen puuttumisen toimintamalli

Esiopetuksen kiusaamisen ja epäasiallisen kohtelun ehkäisyn ja siihen puuttumisen toimintamalli

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu on tärkeä osa sosiaalisten taitojen kehittymistä. Näiden opettelu ja niiden oppimisessa tukeminen on tärkeä osa kasvatustyötä. Siinä voi hyödyntää erilaisia tapoja kuten keskusteluja tai draamaa sekä erilaisia materiaaleja kuten kirjoja tai tunnekortteja. Lapsia kannustetaan huolehtimaan ja auttamaan toisia mallintamalla sitä aikuisten toiminnassa eli aikuiset auttavat ja huomioivat toisiaan myönteisessä ilmapiirissä. Joskus aikuisen on hyvä ohjata pienryhmien muodostamista esimerkiksi arpoa leikkikaverit. Uusiin ystäviin tutustuminen auttaa ymmärtämään paremmin muita lapsia ja vähentää erilaisuudesta johtuvaa kiusaamista. Ryhmän yhteiset säännöt ja niihin sitoutuminen luo yhtenäisyyttä ja parantaa osaltaan ryhmän yhteishenkeä. Huomion kiinnittäminen arjen hyviin/positiivisiin asioihin ja tekoihin sekä toisten kannustaminen ja onnistumisista kehuminen synnyttävät myönteistä ilmapiiriä.

Kiusaamisen ennakoinnin ja siihen puuttumisen lähtökohtana on välittävä ja läsnä oleva aikuinen. Hän voi havainnoida ryhmän toimintaa, sen sosiaalisia rooleja sekä ryhädynamiikkaa. Tämän avulla hän pystyy ennakoimaan lasten vuorovaikutuksen ja tunteidensäätelyn haasteita, jotka voivat ilmetä toisten lasten huonona kohteluna. Ennakointi toteutuu siten, että lasta tuetaan oman toimintansa korjaamiseen (tunteiden käsittelyn ja tilanteesta keskustelun avulla) ja vastuun ottamiseen omasta toiminnastaan.

Kiusaamisen ja epäasiallisen kohtelun toimintamalli on kokonaisuudessaan seuraava:

Kiusaamiseen ja epäasialliseen käytökseen puuttuminen on aina aikuisen vastuulla.

Jos havaitset kiusaamista:

- Pysäytä lapsi. Keskeytetään teko/tilanne heti (tarvittaessa ottamalla lapsi syliin).
- Pyydä toinen aikuinen avuksi.
- Tilanteen vaatiessa lapsi viedään rauhoittumaan, pois tilanteesta. Varmistetaan, että lapsi ymmärtää, miksi hänen pitää rauhoittua. Aikuinen on läsnä ja auttaa tunteiden käsittelyssä.

Kiusaamistilanteen selvittely voi viedä aikaa, mutta kiireettömyys selvittelytilanteessa parantaa lopullista tulosta.

Jos olet huomannut/havainnut kiusaamista tai siitä on sinulle kerrottu toimi seuraavasti:

- Kuuntele kaikkia osapuolia.
- Huomioi myös ne lapset, jotka eivät aktiivisesti olleet osallisena kiusaamisessa (seuraajat).
- Sanoita kiusaamistilanne lasten kanssa.
- Selvitä, miksi hän on käyttäytynyt kyseisellä tavalla.
- Selvitä lapselle syy-seuraussuhteet, mikä on oikein ja mikä väärin.
- Varmista, että lapsi ymmärtää, mitä häneltä odotetaan.
- Auta lapsia sopimaan tilanne/tapahtuma (lapsen myötätunnon herättely, esim. teon hyvittäminen, tunteiden sanoittaminen tai anteeksi pyytäminen).
- Keskustele asioista sekä kiusatun että kiusaajan vanhempien kanssa, huomioiden vanhempien toiveet kiusaamisen tiedottamisesta.
- Tarvittaessa voidaan konsultoida opiskeluhoollon palveluita.
- Kirjaa kiusaamistilanteet lapsen Vasuun työntekijän harkinnan mukaan.

Arvioidaan havainnoimalla, onko tilanne korjaantunut, miten ryhmä ja sen lapset toimivat keskenään. Jos kiusaaminen jatkuu, sovitaan kiusaajan ja kiusatun vanhempien kanssa yhteinen tapaaminen. Tapaamisessa voi olla mukana muitakin kuten opiskeluhoollon työntekijöitä. Tapaamisessa sovitaan yhteisesti mitä tukitoimia lapset tarvitsevat, kuka auttaa lapsia ja miten, miten tilannetta seurataan ja miten siihen jatkossa puututaan, jos tilanne ei muutu. Tässä voidaan hyödyntää myös yksilöllisen, monialaisen, opiskeluhoolloryhmän toimintamallia.

Liite 2, VUOROVAIKUTUS-, RIITA- TAI KIUSAAMISTILANTEEN SELVITYS

Liite 3, Lainvastaiset teot

VOIKO KIUSAAMINEN OLLA RIKOS?

Toimintamalleja, miten lainvastaisiin tekoihin puututaan
Etelä-Karjalan kouluissa

Etelä- Karjalassa toimii lainvastaisten tekojen työryhmä, joka koostuu kuntien eri viranomaisista sekä Ekhva:n, Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen ja poliisin edustajista. Työryhmä on laatinut koko maakuntaan yhteisen ohjeistuksen, jonka mukaisesti lainvastaisiin tekoihin puututaan.

Kouluissa lainvastaisia tekoja käsitellään liian usein kiusaamisena. Kiusaaminen on epämääräinen ja vähättelevä ilmaisu, joka ei kerro yksittäisen teon vakavuutta, vastenmielisyyttä tai lainvastaisuutta. Laissa kiusaamista ei ole määritelty.

Kiusaamiseksi kutsutut lainvastaiset teot ovat tahallisia, jotka täyttävät lähes aina jonkin rikoksen tunnusmerkistön. Alle 15-vuotias ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa ikänsä takia, mutta korvausvastuu hänellä on. Tekojen vakavuutta on kuvattava niiden oikeilla nimillä ja tekotavoilla. Lainvastainen teko ei voi lieventyä kiusaamiseksi vain siksi, että se tapahtuu koulun alueella.

Normaaliin kasvuun ja kehitykseen kuuluu haasteita. Myönteisten sosiaalisten suhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä on lähes kaikilla ajoittain vaikeuksia. Nämä taidot ovat koululaisilla vasta kehittymässä, ja sen vuoksi ristiriitoja koululaisten välillä esiintyy. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen ja kehittämisen kautta luodaan myönteistä toimintakulttuuria, joka estää ja vähentää kiusaamista sekä lainvastaisia tekoja merkittävästi. Normaaliin kasvuun ja kehitykseen ei kuitenkaan kuulu sellaiset teot, jotka täyttävät rikoksen tunnusmerkistön. Niiden selvittäminen kuuluu viranomaisille.

Ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen ja ilmoitusalttius

Virkatoimintaan kuuluu harkittavallan käyttäminen. Tavanomaiset, vähäiset kahnaukset lasten välillä, joihin puututaan kasvatuksellisilla tai kurinpidollisilla toimilla, eivät aiheuta ilmoitusvelvollisuutta poliisille. Ilmoitusvelvollisuutta pohdittaessa on aina syytä huomioida **lapsen ikä ja kehitystaso**.

Pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttävän teon osalta ilmoitusvelvollisuus syntyy. Lastensuojelun 25§ mukaisesti lasten ja nuorten kanssa työskentelevien on tehtävä rikosilmoitus poliisille tietoon tulleesta lapseen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta tai henkeen ja terveyteen kohdistuneesta rikoksesta, josta voi tulla kaksi vuotta vankeutta. Epäselvissä tilanteissa konsultoidaan viranomaisia. Yhteystiedot löytyvät ohjeistuksen lopusta.

Toimintamallit yleisimpiin lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi kouluissa

Lainvastainen teko, joka täyttää pahoinpitelyn tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas lyö tai potkii toista, kaataa toisen maahan, työntää toisen päin seinää, puree, raapii, vetää toista hiuksista tai muuten aiheuttaa toiselle kipua tai vammaa, taikka väkivaltaa käyttämättä vahingoittaa toisen terveyttä. RL 21:5§, virallisen syytteen alainen teko.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Akuutissa tilanteessa ilmoitus hätäkeskukseen.
- Ilmoitus poliisille.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Rangaistusasteikko 15-v. täyttäneelle on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää laittoman uhkauksen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas uhkaa toista rikoksella siten, että uhatulla on perusteltu syy olettaa joutuvansa rikoksen uhriksi. RL 25:7§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Uhatun turvallisuuden varmistaminen.
- Jatkotoimet ja ennaltaehkäisyn varmistaminen.
- Tarvittaessa ilmoitus poliisille.
- Rangaistusasteikko 15-v. täyttäneelle on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää varkauden tai näpistyksen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas anastaa toisen omaisuutta. RL 28: 1 ja 3§, anastetun omaisuuden arvosta riippuen virallisen syytteen alainen rikos tai asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Ilmoitus poliisille; kauppa- ja palvelusyritykset ilmoittavat näpistykset aina poliisille.
- Rangaistusasteikko 15-v. täyttäneelle on sakkoa tai vankeutta enintään vuodeksi ja kuudeksi kuukaudeksi.

Lainvastainen teko, joka täyttää vahingonteon tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas rikkoo tahallaan toisen omaisuutta tai aiheuttaa niin ikään tahallaan muutoin omaisuusvahingon. RL 35:1§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Toiminnan välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Ilmoitus poliisille, mikäli teko jatkuu.
- Rangaistusasteikko 15-v. täyttäneelle on sakko tai enintään vuosi vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas julkaisee toisesta tiedotusvälineissä halventavia tai pilkkaavia kuvia tai muita tietoja tai muulla tavoin julkaisee sellaisia suuren joukon tietoon, esim. netin keskusteluryhmissä. RL 24:8§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Toiminnan välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.

- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko 15-v. täyttäneelle on sakko.

Lainvastainen teko, joka täyttää kunnianloukkauksen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas levittää julkisesti perätöntä tietoa, joka on omiaan aiheuttamaan toiselle vahinkoa, kärsimystä tai muuten halventaa häntä taikka muuten julkisesti halventaa toista. RL 24:9§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko 15-v. täyttäneelle on sakko.

Lainvastainen teko, joka täyttää viestintäsalaisuuden loukkauksen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas avaa luvatta toisen matkapuhelimen tai tietokoneen ja hankkii tietoa niissä olevista viesteistä, kuvista tai muusta materiaalista. RL 38:3§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko 15-v. täyttäneelle on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää identiteettivarkauden tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas esiintyy toisen matkapuhelimella tai nettiosoitteella tämän tiedoilla keskusteluryhmissä tai muissa vastaavissa foorumeissa. RL 38:9a§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.

Lainvastainen teko, joka täyttää viestintärauhan rikkomisen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas häirintätarkoituksessa, vastoin toisen tahtoa soittaa tai lähettää lukuisia viestejä tälle, tilaa pilapuheluita tai muutoin merkittävästi häiritsee sähköisten viestinten kautta. RL 24:1a§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko 15-v. täyttäneelle on sakko tai enintään 6 kk vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää salakuuntelun tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas tallentaa salaa sellaisia toisten keskusteluja, jotka eivät ole tarkoitettu hänen tietoonsa, eivätkä puhujat ole voineet olettaa ulkopuolisten kuulevan heidän puheitaan. RL 24:5§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikille osapuolille ja heidän huoltajilleen.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko on 15-v. täyttäneelle sakko tai enintään vuosi vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää salakatselun tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas kuvaa salaa henkilöä koulussa, käymälässä, pukuhuoneessa tai muussa vastaavassa paikassa kuvattavan yksityisyyttä loukaten. RL 24:6§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikille osapuolille ja heidän huoltajilleen.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko on 15-v. täyttäneelle sakko tai enintään vuosi vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää vainoamisen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten oikeudettomasti vainoaa toista vastoin tämän tahtoa siten, että se on omiaan aiheuttamaan pelkoa tai ahdistusta. RL 25:7a§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko on 15-v. täyttäneelle sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Kiusaamiseksi mielletään runsas joukko tekoja, jotka eivät täytä rikoksen tunnusmerkistöä. Teot ovat vakavia eikä niitä saa väheksyä. Tällaisia tekoja ovat esim. eristäminen, vähättely, aliarvioiminen, nimittely, yllyttäminen itsemurhaan sekä erilaiset ilmeet, eleet ja merkit, joilla halvennetaan toista. Tällöin puhutaan henkisestä väkivallasta. Mainitut teot vaarantavat helposti lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen ja niistä voidaan lastensuojelulain velvoittamana tehdä lastensuojeluilmoitus. Henkinen väkivalta voi joissain tapauksissa täyttää RL 21§ pahoinpitelyn tunnusmerkistön.

Lasten ja nuorten kanssa toimivalla henkilöstöllä on lakiin perustuva velvollisuus tehdä rikosilmoitus alaikäiseen lapseen kohdistuneesta seksuaalinen- tai pahoinpitelyrikoksesta. Jättämällä tekemättä rikosilmoituksen Lastensuojelulain 25§ tarkoittamista teoista, rikkoo itse omaa virkavelvollisuuttaan. Ilmoitus on tehtävä välittömästi, kun tieto teosta on saatu.

Jokainen ilmoitus käsitellään yhteistyössä tarvittavien eri viranomaisten kanssa, kuten poliisin, nuorten oikeusedustajien, oppilashuollon ja lastensuojelun henkilöstön kanssa.

Viranomaisten yhteystietoja:

Poliisin konsultoinnit palvelupäivystykseen:

Lappeenrannan poliisiasema/rikosilmoitusten vastaanotto, palvelupäivystys
Villimiehenkatu 2 C, 53100 Lappeenranta, avoinna ma - pe klo 9–15
puh. 0295 414 600, faksi 0295 411 956

<https://poliisi.fi/-/kaakkois-suomen-poliisilaitoksen-ajantasaiset-yhteystiedot>

Ennalta estävän toiminnan poliiseja voi konsultoida alle 15-v. lasten ja nuorten kohdalla
ennaltaestava.kaakkois-suomi@poliisi.fi

- Joni Mukala puh. 029 543 7197 s.posti: joni.mukala@poliisi.fi
- Laura Heikkinen puh. 029 543 7158 s.posti: laura.k.heikkinen@poliisi.fi
- Ennalta estävän toiminnan ryhmä: s.posti: ennaltaestava.kaakkois-suomi@poliisi.fi

Lastensuojelupäivystys puh. 040 353 9970

Poliisilaitoksen sosiaaliohjaaja Marja Ripatti puh. 040 865 6907

Rikoskeskustelut, Ankkuritoiminta:

Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari: nuorten oikeusedustaja Maija Ström-Ripatti (Satu Paukkunen sijaistaa 2.2-31.7.2023) puh. 0400 815 326

Imatra, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti: nuorten oikeusedustaja Sari Suikkanen, puh 040 709 9334

Jos on huoli nuoren päihteidenkäytöstä, lastensuojeluilmoituksen tai ilmoituksen sosiaalihuollon tarpeessa olevasta nuoresta voi tehdä täältä: <https://www.ekhva.fi/asiakkaalle/kanssasi/ilmoita-huolesta/>

Liite 4, Takaisin kouluun –malli

Takaisin kouluun – oppilaan tuki poissaolojen vähentämiseksi

Huoltaja ilmoittaa poissaolot ja niiden syyt Wilmaan, luokanopettaja/valvoja seuraa merkintöjä

Ennaltaehkäisevä toiminta

Hyvä yhteisöllinen toimintakulttuuri sekä kodin ja koulun välinen yhteistyö.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Tähän osallistuvat kaikki koulun tiloissa työskentelevät ihmiset. Kts. Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toiminta opiskeluhoitosuunnitelmasta.

Sujuva ja aktiivinen yhteistyö kodin ja koulun välillä.

Oppilaiden läsnäoloa koulussa seurataan systemaattisesti ja jatkuvasti **Wilmoittajan** avulla. Rehtorille ja apulaisrehtorille tulee ilmoitus oppilaiden poissaoloista koulutasoisesti.

Koulun rehtori huolehtii siitä, että lukuvuoden alussa tiedotetaan mallista

Luokanopettaja/valvoja keskusteleo oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajaan

Huoli puheeksi

Oppilaan poissaoloista herää huoli kotona tai koulussa esim. jos oppilas on aina perjantaisin poissa tai sairastuu ennen koetta.

Luokanopettaja/ luokanvalvoja keskusteleo asiasta oppilaan kanssa syyn ja tilanteen selvittämiseksi. Ko. opettaja on yhteydessä huoltajiin.

Huoltajalla on velvollisuus valvoa oppivelvollisuuden täyttymistä.

Opettajalla on aina mahdollisuus konsultoida opiskeluhuollon palveluiden henkilöstöä (kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, kuraattori psykologi).

Nimellä konsultoinnin tarve tulee ilmoittaa huoltajille. Nimettömänä voi konsultoida ilman huoltaan lupaakin.

Katsaus oppimisen etenemiseen, tarvittavat tukikeinot.

Kartoitus poissaolojen syistä ja kokonaistilanteesta. Luokanopettaja/valvoja kutsuu koolle palaverin

Yli 30 h

Huolestuttavia poissaoloja yli 30h-> **Wilmoittaja**-ilmoitus luokanopettajalle/valvojalle.

Opiskeluhuollon palveluiden henkilöstö yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa huolehtii **juurisyy selvittämisestä** esim. koulupoissaolokysely SRAS-R.

Monialainen palaveri kokoaa yhteen ne toimijat, jotka oppilas ja hänen huoltajansa arvioivat tarpeelliseksi. Pohditaan ketkä muut toimijat voisivat tukea oppilasta ja hänen oppimisensa sujumista. Paikalla kuuluu olla vähintään yksi opiskeluhuollon palveluiden ammattilainen.

Monialaisessa palaverissa sovitaan toimenpiteet ja niistä vastaavat henkilöt sekä seurantalpalaveri.

Yksilöllisistä, monialaisesta, oppilashuoltoryhmän palaverista tehdään **muisto**. Muistio sisällytetään osaksi Wilmassa olevia tukitoimia.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden tarjoama tuki. Opiskeluhuollon henkilöstö vastaa perheen ohjaamisesta sosiaali- ja perhepalveluihin.

Yli 50 h

Huolestuttavia poissaoloja on yli 50h -> **Wilmoittaja**-ilmoitus rehtorille ja luokanopettajalle/valvojalle

Yhteydenotto opiskeluhuollon ja/tai lastensuojelulain mukaisiin palveluihin ohjautumisesta.

Vastuuhenkilö on yhteydessä Lasten- ja nuortentalon palvelunumeroon Sosiaalihoitolain mukaisiin perhepalveluihin (05 352 2360) tai kiireellinen sosiaalipäivystys (040 353 9970).

Monialaisen palaverin seuranta / koollekutsuminen.

Viimeistään nyt opiskeluhuollon palvelut huolehtivat yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa **juurisyyden selvittämisestä**.

Sovitaan tukitoimista tilanteen korjaamiseksi.

Monialaisessa palaverissa sovitaan toimenpiteet ja niistä vastaavat henkilöt sekä seuranta 2-4 viikon sisällä. Oppilaan tilannetta seurataan niin kauan kun on tarvetta.

Yksilöllisistä oppilashuoltoryhmän palaverista tehdään muisto. Muistio sisällytetään osaksi Wilmassa olevia tukitoimia.

Rehtori vastaa siitä, että koulu tekee vähintään sosiaalihuollon huoli-ilmoituksen ja/tai lastensuojeluilmoituksen ja konsultoi poliisia.

Yli 70 h

Huolestuttavia poissaoloja on yli 70h-> **Wilmoittaja**-ilmoitus rehtorille ja luokanopettajalle/valvojalle

Mahdollisuus konsultoida sekä lastensuojelua että poliisia. Konsultointi kirjataan monialaisen palaverin muistioon.

Mikäli koulun, opiskeluhuollon palveluiden sekä sosiaalihuollon/lastensuojelun yhteistyössä tukitoimet eivät auta ja poissaoloja on kaikesta huolimatta jatkuvasti, vaarantuu oppilaan opinnoissa eteneminen ja vuosiluokalta seuraavalle siirtyminen.

Tehdään lastensuojeluilmoitus, joissa pohjana on huoli poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalin kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan koulussa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet sekä huoltajien kanssa tehty yhteistyö.

Konsultoidaan poliisia, puh: 0295437197 tai 0295437179.

Jatketaan monialaista, yksilöllistä, työskentelyä oppilaan ja perheen kanssa. Yksilöllisistä, monialaisista, opiskeluhoitoryhmän palaverista kirjataan edelleen muistiot. Tavoitteena on tukea oppilaan oppimista haastavassa tilanteessa.

Liite 5, Akuutti päihde-epäily alle 18-vuotiaalla –toiminta malli (Ekhva)

AKUUTTI PÄIHDE EPÄILY ALLE 18-VUOTIAALLA

KOULUSSA/OPPILAITOKSESSA

AKUUTTI PÄIHDE EPÄILY ALLE 18-VUOTIAALLA KOULUSSA/OPPILAITOKSESSA

Havaitseminen kuuluu jokaiselle työntekijälle ja on sen vuoksi velvollinen puuttumaan
Oppilas viedään sivuun ja keskustellaan päihtymisepäilystä

Tilanne arviointi:

Terveysriski → soitetaan ambulanssi

Uhkaava käytös → soitetaan poliisille

Ilmoitetaan huoltajille ja rehtorille/koulutuspäällikölle sekä opiskeluhuollon palveluihin

Opiskeluhuollon palveluissa arvioidaan tilanne ja tehdään jatkosuunnitelma

Jos ei saada yhteyttä opiskeluhuollon palveluihin, otetaan yhteyttä Lasten- ja nuorten talolle

Matalan kynnyksen neuvonta ja palveluohjaus ma-pe klo 9-15 puh. 05 352 2360

Jos ei saada yhteyttä Lasten ja nuorten talolle tai ei ole riittävän lähellä:

Nuori ohjataan huoltajien saattamana oman kunnan terveys- ja hyvinvointiasemalle seuloihin (perustuu vapaaehtoisuuteen).

Voidaan konsultoida Lasten ja nuorten talon päihdepäivystystä tai Perheneuvonta ja Nuorten apua soittamalla

Matalan kynnyksen neuvonta ja palveluohjaus ma-pe klo 9-15 puh. 05 352 2360

Mahdollinen alkometrin puhallus (perustuu vapaaehtoisuuteen) tai muu havainnointi päihtymistilasta

Odotetaan huoltaja noutamaan oppilas pois koulun tiloista

Sovitaan huoltajien kanssa yhteinen tapaaminen ja jatkoseuranta opiskeluhuollon palveluiden kanssa

Yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä

Koulun toimintamallin mukainen ohjeistus

Tehdään lastensuojeluilmoitus: huolen havainnut tekee ilmoituksen omalla nimellä sekä ammattinimikkeellä+yhteystiedot

AINA MAHDOLLISUUS KONSULTAATIOON

<https://www.eksote.fi/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/Yhteystiedot/Sivut/default.aspx>

Lastensuojelun päivystys puh. 040 353 9970

YHTEYSTIETOJA

Matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa, hoidon ja tue arviointia yhdessä asiakkaan kanssa maanantaista perjantaihin klo 9.00 -15.00 puh. [05 352 2360](tel:053522360)

Talot ovat avoimma:
maanantaista torstaihin klo 8.00 –16.00, perjantaisin ja aattopäivinä klo 8.00 – 15.00.

<https://eksote.fi/asiakkaalle/kanssasi/perhe-ja-lapset/kun-perheessa-on-vaikeaa/perheneuvonta-ja-nuorten-apu/>

Etelä-Karjalan terveys- ja hyvinvointiasemat

<https://eksote.fi/asiakkaalle/toimipisteet/hyvinvointi-ja-terveysasemat/>

Sähköinen lastensuojeluilmoitus:

<https://eksote.fi/asiakkaalle/kanssasi/perhe-ja-lapset/lastensuojelu/lastensuojeluilmoitus/>

Lastensuojelun päivystys puh. 040 353 9970

Lasten mielenterveys-ja päihdepalvelut:

<https://eksote.fi/asiakkaalle/kanssasi/perhe-ja-lapset/lastenpsykiatria/>

Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut

<https://eksote.fi/asiakkaalle/kanssasi/perhe-ja-lapset/nuorisopsykiatria/>

Mahdollinen rikosilmoitus tai yhteys poliisiin

Lappeenrannan poliisiasema/rikosilmoitusten vastaanotto, palvelupäivystys Villimiehenkatu 2 C, 53100 Lappeenranta, avoimma ma - pe klo 9 – 15 puh. 0295 414 600, faksi 0295 411 956

<https://poliisi.fi/-/kaakkois-suomen-poliisilaitoksen-ajantasaiset-yhteystiedot>

Tee sähköinen rikosilmoitus osoitteessa poliisi.fi.

HUUMAUSAINNEEN KÄYTTÖRIKOS

Joka laittomasti käyttää taikka omaa käyttöä varten pitää hallussaan tai yrittää hankkia vähäisen määrän huumausainetta, on tuomittava huumausaineen käyttörikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. (Rikoslaki 50 luku 2 a §)

Nuori jää **ensimmäisen kerran** kiinni huumausaineen käyttör rikoksesta:
poliisipuhuttelu/nuorten oikeusedustaja mukana
suullinen huomautus/tarvittaessa ohjaus päihdepalveluihin
(Lastensuojelulaki 13.4.2007/417; Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.)

Nuori jää **toisen kerran** kiinni huumausaineen käyttör rikoksesta
syyttäjän järjestämä neuvottelu/ nuorten oikeusedustaja mukana
Syyttäjä jättää syyttämättä tai vie suulliseen käsittelyyn/ohjaus
päihdepalveluihin

Nuori jää **kolmannen kerran** kiinni huumausaineen käyttör rikoksesta
suullinen käsittely oikeudessa

Liite 6, Lapsen lääkehoitosuunnitelma varhaiskasvatuksessa/koulussa -malli (Ekhva)

**ETELÄ-
KARJALAN**
hyvinvointialue

Lapsen lääkehoitosuunnitelma varhaiskasvatuksessa/koulussa

Toistaiseksi jatkuva lääkitys/ pitkäaikaissairaus:
Tarvittaessa otettava lääkitys:
Tilapäinen lääkehoitosuunnitelma ajanjaksolle:

Lapsen nimi:
Henkilötunnus:
Huoltajien nimet ja yhteystiedot:
Ryhmä ja vastuuhenkilöt:
Hoitavan tahon yhteystiedot:

Lapsen lääkehoito

Lääkkeen nimi:
Sairaus, johon lääkitystä annetaan:
Annostus ja lääkkeenantotapa:
Lääkkeen säilytys:
Perehdytyksen saaneet henkilöt:

Lääkityksen erityispiirteet

Lääkitykseen liittyvät toimenpiteet: (esim. verensokerin mittaaminen, kohtausten kirjaaminen)
Menettelytavat poikkeustilanteissa (esim. retket, liikunta)
Ruokaluihin liittyvät erityishuomiot:
Sallitut apuvälineet: (esim. sairauden seurannassa)
Ensiaputilanteet:
Henkilöstön sijaisten informointi:
Koulumatkat:
Oppilaan omat valmiudet sairauden hoidossa:

Päiväys:
Seuraava päivitys:

Allekirjoitukset: Huoltaja/lapsi, yksikön tt, yksikön johtaja (terveydenhuollon ammattilainen)

Liite 7. Yhteistyö sairaalakoulun kanssa.

